

ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง
ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

THE OPINIONS OF LOCAL GOVERNMENT OFFICIALS
TOWARD THE GOVERNMENTAL OPERATION IN
LAHANSAI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ภาคินพนธ์
ของ
อุทัย ทองทับพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชื่อเรื่อง	ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	อุทัย ทองทับพันธ์		
กรรมการควบคุม	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	ประธานกรรมการ	
	รองศาสตราจารย์ประจัน ตะเนวัน	กรรมการ	
	ดร. ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร	กรรมการ	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริหารการปกครอง ด้านความมั่นคง ด้านทะเบียนและบัตร และด้านอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากร ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งหมด 259 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และคำถามปลายเปิด (Open form) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9694 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความมั่นคงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านทะเบียนและบัตร ด้านอำนวยความสะดวก และด้านบริหารการปกครอง ตามลำดับ
2. ปัญหาของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งส่วนมากเป็นประเด็นปัญหาในด้านบริหารการปกครอง พบว่า พนักงานฝ่ายปกครองมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายน้อย เด็กและเยาวชนปกครองดูแลยาก อำนาจหน้าที่ของฝ่ายท้องถิ่นที่ทับซ้อนกัน ไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณในระดับท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอ
ละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายให้กับพนักงาน
ฝ่ายปกครอง ควรปรับปรุงข้อกฎหมายควบคุมวัยรุ่นที่กระทำผิดกฎหมายซ้ำซาก และข้าราชการประจำ
ฝ่ายปกครองควรออกไปพบปะประชาชนในพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

TITLE	The Opinions of Local Government Officials toward the Governmental Operation in Lahansai District, Buriram Province		
AUTHOR	Uthai Thongthapphan		
ADVISORS	Associate Professor Prasit Suvannarak	Thesis Advisor	
	Assistant Professor Prajan Kanewan	Co - advisor	
	Dr. Thongphon Promsaka Na Sakolnakorn	Co - advisor	
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2009

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the opinions of local government officials toward the governmental operation in Lahansai District, Buriram Province. The questions were classified into 4 aspects: governmental management aspect, security affair aspect, registration and Thailand National card aspect, and justice aspect. The samples were 259 people consisting of sub district headmen, sub district headmen's secretaries, village headmen, and the assistants of village headmen. The research instrument was a 3-part questionnaire: check list, rating scale, and open questions with the reliability index of 0.9694. The collected data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of this research were as follows.

1. The opinions of local government officials toward the governmental operation in Lahansai District, Buriram Province as total and each aspect were at moderate levels. After considering each aspect, the researcher found that the opinions toward all 4 aspects were at moderate levels too. The ranking of means were security affair aspect, registration and Thailand National card aspect, justice aspect and governmental management aspect respectively.

2. Most problems of the governmental officials were from governmental management. Those problems were the officers gained little knowledge about laws, children and youth were hard to control, the authorities of the local officials and the general governmental officers were not clear, and the inadequacy of budget for the local governmental officers.

3. Suggestions from the majority of the participants were they should be taught about laws, the laws used to punish the teenagers who repeated wrong doings should be adjusted, and the permanent governmental officers should go out to meet people across the district.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยการได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์
รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน และ ดร. ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร กรรมการควบคุมภาคนิพนธ์
ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิต
วิทยาลัยที่ได้เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำภาคนิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายชาคร กัญจนวิฑิตะ นายอำเภอละหานทราย
จังหวัดบุรีรัมย์ ดร. ผดุงชาติ ยงค์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ จีวีธนา หัวหน้าสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบคุณฝ่ายบริหารงานปกครอง ที่ทำการปกครองอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้
อนุเคราะห์แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย
จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างให้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณทุกกำลังใจที่เป็นแรงผลักดันสำคัญให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และพยายาม
ศึกษาค้นคว้าจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษา
ครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานจนเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานในทุกระดับ

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดจากการทำภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณเป็นเครื่องบูชา
พระคุณแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้ฟูมฟักเกื้อกูลให้กำลังใจใน
การศึกษาแก่ผู้วิจัย

อุทัย ทองทับพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	17
บทบาทและสถานะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.....	24
หน้าที่และอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.....	24
ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457.....	24
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช 2551.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.....	33
บริบทอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ความสำคัญของการวิจัย.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	59
วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	65
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	65
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	73
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในงานวิจัย.....	77
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	81
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	83
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	92

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	45
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง.....	50
3 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน.....	52
4 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบริหารการปกครองรายชื่อ.....	53
5 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความมั่นคงรายชื่อ.....	54
6 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านทะเบียนและบัตรรายชื่อ.....	55
7 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมรายชื่อ.....	56
8 ปัญหาของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....	57
9 ข้อเสนอแนะของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกิดความซับซ้อนในทุกๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่สังคมที่มีขนาดเล็กไปจนกระทั่งถึงสังคมที่มีขนาดใหญ่ ทำให้มวลมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันต่างต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการอยู่ร่วมกัน โดยที่ทุกคนต่างก็มีบทบาท ภาระ และหน้าที่ที่แตกต่างกัน การอาศัยอยู่ร่วมกันนั้นจำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม พร้อมทั้งต้องมีผู้นำ ผู้ปกครอง หรือตัวแทนของสังคมทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแล และบังคับใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

การปกครองของไทย นับจากวันเริ่มต้นของการก่อตั้งราชอาณาจักรขึ้นมา ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จวบจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ในปัจจุบัน มีสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกันก็คือ ระบบการเมือง การปกครอง โดยแต่เดิมตลอดระยะเวลาหลายร้อยปีที่ผ่านมา ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 นั้น จะเห็นว่าเป็นการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งองค์พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในประเทศ เนื่องจากการปกครองทั้งหมดจะอยู่ในพระราชอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ โดยที่อำนาจเหล่านี้จะถูกแจกจ่ายไปยังข้าราชการของพระองค์ต่อๆ กัน ไปเป็นลำดับชั้น แต่บุคลากรที่นับเป็นข้าราชการผู้ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดคือ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านนั่นเอง (ชาญชัย จิตรเหล้าอาภรณ์. 2547 : ออนไลน์)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบการปกครอง โดยมีการตั้งมณฑลเทศาภิบาล จังหวัด และอำเภอ มีผู้ปกครองคือ ข้าหลวงเทศาภิบาล ข้าหลวงเมือง และนายอำเภอดูแลตามลำดับ ซึ่งต่อมาได้ยุบการปกครองระดับมณฑล และตำแหน่งข้าหลวงได้เปลี่ยนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนในการปกครองที่ต่ำกว่าอำเภอก็จะแบ่งเป็นตำบลและหมู่บ้าน และมีการเปลี่ยนแปลงการสรรหากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากการแต่งตั้งโดยข้าหลวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นการเลือกโดยประชาชนในตำบลหรือหมู่บ้านนั้น ได้มีการทดลองเลือกผู้ใหญ่บ้านและกำนัน เพื่อตั้งขึ้นปกครองดูแลหมู่บ้านและตำบลเป็นครั้งแรกที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ทั้งนี้ เนื่องมาจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิในการปกครองตนเอง การปกครองภูมิภาคของประเทศซึ่งรวมทั้งการปกครองในตำบลและหมู่บ้าน

เมื่อมีการปรับปรุงจนเป็นที่แน่นอน รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ และต่อมาได้ปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 อีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 6 ใช้บังคับแทนซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ดูแลโดยกระทรวงมหาดไทยและดูแลการปกครองส่วนภูมิภาคทั้งหมด (สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. 2551 : ออนไลน์)

ตำบล หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองท้องที่ที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 ซึ่งบัญญัติไว้ว่าการจัดการปกครองอำเภอนอกจากที่บัญญัติไว้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยการปกครองท้องที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 โดยแบ่งการปกครองท้องที่ออกเป็นอำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ดังนั้นตำบล และหมู่บ้านจึงเป็นเหมือนหน่วยการปกครองที่เปรียบเสมือนรากฐานของประเทศ (กรมการปกครอง. 2549 : 163)

การปกครองระดับตำบล และหมู่บ้าน ที่เปรียบเสมือนรากฐานของประเทศนั้น ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่อาศัยตามท้องถิ่นชนบททั่วประเทศ และอยู่ภายใต้เขตการปกครองในรูปแบบตำบล และหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านซึ่งมาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านเป็นผู้บริหารงานในระดับหมู่บ้าน มีกำนันเป็นผู้บริหารงานในระดับตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาเป็นลำดับนั้น สามารถแบ่งบทบาทและหน้าที่ออกได้ดังนี้ คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านที่เกี่ยวกับความอาญา นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามที่กล่าวมาแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ ที่กำหนดไว้อีก เช่น กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน นอกจากนี้กำนันผู้ใหญ่บ้านยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐในการนำนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน รวมทั้งการบริการต่างๆ ของรัฐมาปฏิบัติและชี้แจงทำความเข้าใจแก่ประชาชน และทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ โดยการนำเอาความต้องการ สภาพข้อเท็จจริงของประชาชนไปสู่ทางราชการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530 : 260-262 ; อ้างถึงใน สุธีร์ บริรักษ์. 2544 : 3-5)

หากได้พิจารณาจากอดีตถึงปัจจุบันแล้วจะเห็นได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในตำบลหมู่บ้านเป็นอย่างมาก นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟัง ยอมรับในด้านความคิดเห็น มีอาชีพเป็นหลักฐาน และมีประสบการณ์ ฉะนั้นการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีหน้าที่ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน” อันเป็นหน้าที่หลักของกระทรวงมหาดไทย

เป็นงานที่มีขอบเขตของภารกิจที่กว้างขวาง ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองไม่เพียงแต่ต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย แต่ยังคงรับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ต้องนำลงไปปฏิบัติในระดับหมู่บ้าน ตำบล เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้งานราชการบรรลุเป้าหมาย และประชาชนในพื้นที่ให้ความไว้วางใจมากที่สุด แต่ในช่วงตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาได้มีการตรา กฎหมาย และแก้ไขกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความตั้งใจในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกิดความสับสนและอาจไม่เข้าใจถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ของตนเองที่ต้องปรับเปลี่ยนไป ซึ่งอาจเป็น สาเหตุให้ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มกำลังความสามารถจนเกิดผลเสียต่อทางราชการ

ฉะนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่การงานเกี่ยวกับงานปกครองโดยตรง ซึ่งได้ ปฏิบัติงานกับพนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อย่างใกล้ชิด และรับทราบถึงปัญหาอุปสรรค ความรู้สึก น้อยเนื้อต่ำใจของพนักงานฝ่ายปกครองมาโดยตลอด และเป็นผู้ที่รับรู้ถึงผลการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครอง ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพลดลง จนอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้กลุ่มบุคคลซึ่งต้องการขยับเลิก ตำแหน่งของฝ่ายปกครองในระดับพื้นที่ มีเหตุผลเพียงพอที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษาวิจัยความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอ ละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจะได้นำข้อมูลและผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนงานการพัฒนางานปกครองให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขต พื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศสำหรับกำหนดนโยบาย วางแผน แก้ไขปัญหา และพัฒนาการดำเนินงาน ปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามกรอบงานปกครอง 4 ด้าน ดังนี้ (กรมการปกครอง, 2551 : ไม่มีเลขหน้า)

- 1.1 ด้านบริหารการปกครอง
- 1.2 ด้านความมั่นคง
- 1.3 ด้านทะเบียนและบัตร
- 1.4 ด้านอำนวยความสะดวก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยพนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ปีพุทธศักราช 2551 จำนวน 6 ตำบล 84 หมู่บ้าน รวม 259 คน ประกอบด้วย

2.1.1 ตำบลหนองตะครอง	จำนวน 38 คน
2.1.2 ตำบลละหานทราย	จำนวน 36 คน
2.1.3 ตำบลสำโรงใหม่	จำนวน 42 คน
2.1.4 ตำบลหนองแวง	จำนวน 32 คน
2.1.5 ตำบลโคกवान	จำนวน 41 คน
2.1.6 ตำบลตาจิง	จำนวน 70 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายศัพท์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก การปฏิบัติโดยการพูด การเขียน หรือการแสดง อากัปกิริยาของบุคคลในเรื่องต่างๆ ตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบซึ่งไม่อาจจะบอกได้ว่าสิ่งนั้นถูกต้องหรือไม่

2. พนักงานฝ่ายปกครอง หมายถึง ตำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

3. การดำเนินงานปกครอง หมายถึง การปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองใน 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านบริหารการปกครอง หมายถึง การกำกับดูแลการเลือกตั้งทุกประเภท การขอมิและใช้อาวุธปืน การขออนุญาตเล่นการพนัน การจับกุมผู้เล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย การควบคุมและตรวจสอบการเรียไรในหมู่บ้าน การตรวจสอบสถานบริการร้านเกมส์ การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน การตั้งจุดตรวจจุดสกัดในหมู่บ้าน และการควบคุมดูแลวัยรุ่น

3.2 ด้านความมั่นคง หมายถึง การตรวจสอบติดตามบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาพักในหมู่บ้าน การซื้อขายและเสพยาเสพติด การร่วมจับกุมผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด การติดตามผู้ติดยาเสพติดเพื่อนำตัวไปบำบัดรักษา การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ การรายงานเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน การจัดเวรยามรักษาความสงบในหมู่บ้าน การนำหลักวิชาการของหมู่บ้านอาสาสมัครป้องกันตนเองใช้ในหมู่บ้าน การดูแลรักษาความสงบในงานประเพณีงานมหรสพของหมู่บ้าน

3.3 ด้านทะเบียนและบัตร หมายถึง การปรับปรุงข้อมูลสำมะโนประชากร งานบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ งานพินัยกรรม งานทะเบียนรับรองบุตร งานทะเบียนบุตรบุญธรรม งานทะเบียนสมรส

3.4 ด้านอำนวยความสะดวก หมายถึง การไกล่เกลี่ยและการยุติข้อพิพาทในหมู่บ้าน การขจัดความขัดแย้งของประชาชน การระงับความอาชญากรรมร้ายของลูกบ้านที่มีต่อผู้อื่น การรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ร้องเรียน การติดตามเรื่องและความคืบหน้าคดีของลูกบ้าน การแก้ไขปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น การให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ลูกบ้าน การขอความช่วยเหลือด้านกฎหมายจากหน่วยงานอื่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ โดยขอนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
4. บทบาทและสถานะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
5. หน้าที่และอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช 2551
6. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
7. บริบทอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

การแสดงออกเพื่อบ่งบอกถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของมนุษย์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน สัญลักษณ์ หรือแม้แต่การแสดงด้วยสีหน้าท่าทางย่อมส่งผลให้บุคคลอื่นสามารถรับรู้ถึงความต้องการของเราได้ แต่หากจะพูดถึงเฉพาะเรื่องความคิดเห็นซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

หลวงวิเชียร แพทยานม (2509 : 162-163 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 28) กล่าวว่า ความคิดเห็น (Opinion) กับทัศนคติ (Attitude) มักจะถูกใช้สลับกันเสมอ ทัศนคติมักจะหมายถึง ความพยายามที่จะทำ (Intention to act) ซึ่งจะเกี่ยวข้องอย่างมากกับอุปนิสัยและพฤติกรรม ส่วนความคิดเห็น เป็นเพียงคำพูดและเครื่องหมาย แต่ทุกคราวที่พูดถึงการทดสอบทัศนคติมักจะหมายถึงความคิดเห็นด้วย

อุทัย หิรัญโต (2519 : 80-81 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 28) ให้ความเห็นว่า ความคิดเห็นของคนเรามีหลายระดับ คืออย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็น ทัศนคตินั้น

เป็นความคิดเห็นที่ลึกซึ้ง และติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่วๆ ไปซึ่งมีประจำตัวบุคคลทุกคน
 ความคิดเห็นที่ลึกซึ้งและเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่าง จะมีอยู่ระยะสั้นเรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็น
 ประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้สึกแห่งอารมณ์น้อย
 เกิดขึ้นได้ง่าย และสลายตัวเร็ว

เรื่องเวทย์ แสงรัตนา (2522 : 20 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 28) กล่าวว่า ความคิดเห็น
 เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้
 ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม การแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

ไมเออร์ (Maier. 1955 : 52 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 29) กล่าวว่าความคิดเห็น
 (Opinion) เป็นการแสดงออกของทัศนคติส่วนหนึ่ง และเป็นการแปลความหมายของข้อเท็จจริง (Fact)
 อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งการแปลความหมายขึ้นอยู่กับอิทธิพลและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อกันกับสิ่งนั้น

นูนัลลี (Nunnally. 1959 : 285 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 28-29) ได้ให้ความเห็นว่า
 ทั้งความคิดเห็นและทัศนคตินั้น เป็นเรื่องของการแสดงออกทางความคิดเห็นในรูปแบบเกี่ยวกับตัวเรา และ
 ความคิดเห็นนั้นยังจะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่
 ทัศนคตินั้นใช้กันมากในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) ความสามารถ (Performance) และได้สรุปว่าเรา
 มักใช้คำว่า ความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ

เทอร์สโตน (Thurstone. 1967 : 77 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 29) กล่าวว่า ทัศนคติ
 เป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออก
 ทางด้านคำพูดเป็นความคิดเห็น และความคิดเห็นนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติดังนั้นถ้าอยากวัดทัศนคติ
 เราก็ทำได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ

แองเกิลและสเนลโกรฟ (Engle & Snellgrove. 1969 : 593 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ.
 2544 : 29) ได้ให้คำนิยามว่า ความคิดเห็นหรือการแสดงออกทางด้านเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูดเป็นการสรุป
 โดยลงความเห็นซึ่งอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่เดิม

โกลาซา (Kolasa. 1969 : 386 ; อ้างถึงใน จำกัด สุขเจริญ. 2544 : 28) มีความเห็นว่า
 ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง
 หรือเป็นการประเมินผลสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลจากความโน้มเอียง (Predisposition) ความโน้มเอียงนี้เอง
 ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่าโครงสร้างทัศนคติ (Attitude structure) ดังนั้นทัศนคติจึงเป็น
 พื้นฐานของความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อการแสดงออก ส่วนทัศนคตินั้นคือ ความโน้มเอียงในการ
 แสดงออกของบุคคลต่อบุคคลอื่น สถานที่ สภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะ เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

ฮิลการ์ด, ริชาร์ด และแอทกินสัน (Hilgard, Richard & Atkinson. 1971 : 531 ; อ้างถึงใน จำกัศ สุขเจริญ. 2544 : 30) มีความเห็นว่า การที่จะแยกทัศนคติและความคิดเห็นออกจากกันนั้นเป็นเรื่องยาก ถ้าหากความคิดเห็นของเราเปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

มอร์แกนและคิง (Morgan & King. 1971 : 189 ; อ้างถึงใน จำกัศ สุขเจริญ. 2544 : 29) กล่าวว่าความคิดเห็น คือการยอมรับคำพูด (Statement) ที่เกิดขึ้นโดยทัศนคติซึ่งทัศนคติในแนวความคิดของมอร์แกนและคิง หมายถึงความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งอาจเป็นการเข้าหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งและยังได้ให้แนวความคิดเห็นว่าเป็นความเชื่อ ความเห็นหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจจะบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

เบสท์ (Best. 1977 : 169 ; อ้างถึงใน จำกัศ สุขเจริญ. 2544 : 29) กล่าวว่าความคิดเห็น คือการแสดงทางด้านความรู้ความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคลโดยการพูด

จากความหมายทั้งหมดพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก การปฏิบัติโดยการพูด การเขียน หรือการแสดงออกถึงปฏิกิริยาของบุคคลในเรื่องต่างๆ ตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบซึ่งไม่อาจจะบอกได้ว่าสิ่งนั้นถูกต้องหรือไม่

ความสำคัญของความคิดเห็น

ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นและถูกแสดงออกมาทุกครั้งนั้นจะมีนัยสำคัญที่แฝงมาด้วยเสมอ และถ้าหากเราสามารถแปลความหมายของนัยสำคัญนั้นได้ ย่อมจะเกิดองค์ความรู้ที่นำไปสู่ความเข้าใจในตัวบุคคลผู้แสดงความคิดเห็นออกมาเช่นนั้นได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับตัวเข้าหากันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

จำกัศ สุขเจริญ (2544 : 30) การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ใบบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วยเพราะจะทำให้การดำเนินการต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2552 : ออนไลน์) พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของความคิดว่า ความคิดนั้นเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูดและการกระทำ เพราะกิจที่จะทำ คำที่จะพูด ทุกอย่างสำเร็จมาจากความคิด การคิดก่อนพูดและคิดก่อนทำจึงช่วยให้บุคคลสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง พูดและทำแต่สิ่งที่จะสัมฤทธิ์ผลเป็นประโยชน์และเป็นความเจริญ สิ่งที่จะเกิดประโยชน์กับประเทศชาติได้นั้น ล้วนมาจากความคิด หากคิดดี การกระทำก็จะดีตามที่คิด การคิดจึงเป็นสิ่งแรกที่มนุษย์ควรใส่ใจให้มากที่สุด ทั้งก่อนที่จะพูดหรือทำการใดๆ ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาองค์กร

และการพัฒนาประเทศ การที่จะสร้างและพัฒนามนุษย์ให้เกิดความเข้าใจต่อตนเองในความรับผิดชอบของตนเอง เป็นเรื่องที่แต่ละองค์กรต้องบริหารจัดการให้เกิดความเรียบร้อย เนื่องจากสภาพสังคมไทย และวัฒนธรรมไทย เป็นสังคมแบบเอื้ออาทร ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ยึดถือการปฏิบัติสืบต่อกันเรื่อยมา ตั้งแต่สมัยโบราณ จนกลายเป็นสิ่งคุ้นชินจนเกิดการพัฒนาขึ้นเป็นวัฒนธรรม (Culture) หรือ เป็นกิจวัตรประจำวันต้องทำอยู่เป็นประจำ (Routine) จึงถือเป็นเรื่องยากในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางแนวความคิด (Thinking process) ในการยอมรับสิ่งใหม่ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เพื่อให้พัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หากมีบุคคลใด กระทำการนอกกรอบหรือแปลกแยกแตกต่างออกไปจากเดิม (Creative) ไม่ว่าจะแนวทางนั้นจะดีหรือไม่ก็ตาม สิ่งแรกที่จะพบนั่นคือ การไม่ยอมรับหรือการปฏิเสธแนวคิดนั้นๆ ก่อน โดยมีได้มีการพินิจพิจารณาว่า เหมาะสมหรือถูกต้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น การเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูหรืออาจารย์ให้แบบฝึกหัดนักเรียนทำ หากนักเรียนผู้นั้นแสดงวิธีทำแตกต่างจากที่ครูสอน ถึงแม้ว่าผลลัพธ์ที่ได้จะถูกต้องก็ตาม นักเรียนผู้นั้นจะถูกตำหนิว่า ไม่ทำตามที่สอน แสดงวิธีทำนอกเหนือคำสั่ง และอาจจะถูกลงโทษได้ในที่สุด ทำให้นักเรียนผู้นั้น ไม่กล้าที่จะคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) หรือคิดแตกต่างเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์นั้นๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต เพราะเท่ากับเป็นการปิดกั้นความคิดดีๆ หรือความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา นั้นเป็นเพียงปัญหาหนึ่งในระบบการเรียนการสอนของบางสถานศึกษา ซึ่งหากการเรียนการสอนเช่นนี้เกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติเป็นจำนวนมาก อนาคตของการพัฒนาประเทศชาติจะพัฒนาได้เท่าทันต่างชาติได้อย่างไร การที่ผู้สอนได้แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เขาคิดหรือตอบคำถามไม่เหมือนกับที่สอน ไม่ใช่สิ่งผิด แต่เป็นสิ่งที่ดี ในการคิดวิธีใหม่ๆ เพื่อไปถึงผลลัพธ์นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนควรจะยกย่องชมเชยให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจกับวิธีการหรือสิ่งใหม่ๆ ที่คิดขึ้นมาได้ เพราะนั่นเท่ากับเป็นการเปิดกว้างทางความคิด มิใช่กลัวว่าผู้เรียนจะเก่งกว่าตนเอง กลัวว่าตนเองจะสู้เด็กๆ ไม่ได้ ตนเองจะไม่ได้รับการเคารพนับถือ นับว่าเป็นความคิดที่ผิดอย่างมาก จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจว่าทำไมประเทศในซีกโลกตะวันตกจึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ก็เพราะบุคลากรของประเทศให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ ผลงานใหม่ๆ เรียกว่าเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการแสดงออกอย่างเต็มที่ แตกต่างจากประเทศไทย ที่มีได้ให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ ประเทศจึงไม่พัฒนา

ลิจิต ชีรเวทิน (2552 : ออนไลน์) มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมย่อมจะต้องมีการเจรจาพาที แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ศิลปะ วัฒนธรรม ฯลฯ ในความเป็นจริง การแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์นั้นเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ และภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นย่อมเป็นสิ่งที่จะต้องเคารพโดยรัฐและโดยปัจเจกบุคคล ครอบงำที่ไม่เป็นการละเมิดต่อคนอื่น เช่น การหมิ่นประมาท หรือการละเมิดกฎหมาย แต่การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์นั้นบางครั้งอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงได้ ถ้าการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวมีนัยแอบแฝง เช่น การโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองก็เป็นการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ แต่อาจจะเป็นลักษณะวิพากษ์และช่วยจนมีการตอบโต้จากฝ่ายตรงกันข้าม และอาจจะกระพือความร้อนแรงทางการเมืองมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นเรื่องให้เห็นกันอยู่ทั่วไปในสังคมที่มีการปกครองบริหาร หรือการต่อสู้กันระหว่างหน่วยงานการเมืองสองหน่วย โดยมีผลประโยชน์เป็นที่ตั้งที่ขัดที่สุดคือในยุคสงครามเย็น ทั้งสองค่ายอันได้แก่ ค่ายโลกเสรีและคอมมิวนิสต์ต่างใช้วาทกรรมและโฆษณาชวนเชื่อเพื่อทำให้เกิดความไขว้เขวต่อฝ่ายศัตรู และทำให้เกิดความรู้สึกในทางลบที่มีต่อศัตรูของตน โดยมีประชากรเป้าหมายที่ถูกชักจูงคือประชาชนภายในประเทศของตนเอง หรือประชากรของมิตรประเทศ แต่การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นปัญหาสังคม ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีและการวิเคราะห์ในทางวิชาการ จะมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่อาจจะแตกต่างจากการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือวิพากษ์วิจารณ์ตามปกติของคนทั่วไป โดยในทางวิชาการนั้นการเสนอความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์จะต้องพยายามให้มีลักษณะวัตถุวิสัย (Objective) หลีกเลี่ยงการมีลักษณะจิตวิสัย (Subjective) หรือพยายามไม่ใส่ค่านิยมในการวิเคราะห์หรือการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ที่เรียกว่า Value free หรือ Value neutral โดยผู้แสดงความคิดเห็นดังกล่าวนั้นจะต้องสามารถวางตัวเป็นกลางได้อย่างเต็มที่

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็น

การแสดงออกเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันของแต่ละบุคคลอาจจะไม่เหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่แต่ละบุคคลได้รับมาจนเกิดอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวม และสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นตามที่มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

ออสแคมป์ (Oskamp, 1977 ; อ้างถึงใน สุนันทา อ่อนรัมย์, 2548 : 14) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็น ดังนี้คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คืออวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ได้รับความรู้ ความคิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็น ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก ประสพการณ์โดยตรงของบุคคล คือบุคคลได้ประสพการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความฝังใจและเกิดความคิดต่อประสพการณ์เหล่านั้นต่างกัน

2. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

3. ทักษะคิด และความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของ โรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

4. สื่อมวลชน คือ สื่อต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นสื่อเหล่านี้ซึ่งได้แก่วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล โฟสเตอร์ (Foster, 1968 ; อ้างถึงใน สุันทา อ่อนรัมย์, 2548 : 14) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามี 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือ สถานการณ์ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการ ได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการ ได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน

บุญธรรม คำพ้อ (2520 ; อ้างถึงใน สุันทา อ่อนรัมย์, 2548 : 14) กล่าวว่าความคิดเห็นของแต่ละบุคคลจะเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งคุณสมบัติบางอย่าง เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานและการติดต่อกันระหว่างบุคคล นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นในทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้เพราะพื้นฐานความรู้อันเป็นกระบวนการสังคม หน้าที่ได้รับการศึกษามาเป็นเวลาหลายปี จะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะ

ประเภทความคิดเห็น

นอกจากสภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่งๆ แล้ว หากเกิดสิ่งเร้าขึ้นกับตัวของบุคคล ซึ่งคุณลักษณะบางประการที่นักวิชาการให้ความเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล และได้มีการรวบรวมคุณลักษณะของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

เรียมเมอร์ (Remmer ; อ้างถึงใน สุันทา อ่อนรัมย์, 2548 : 15) ได้จำแนกความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ ชอบมารับเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

ระดับความคิดเห็น

ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลอาจอยู่ในระดับที่ไม่เท่ากัน หากสามารถนำความคิดเห็นเข้าไปสู่ในกระบวนการของเครื่องมือวัดที่เหมาะสมได้ก็จะสามารถแบ่งระดับของความคิดเห็นออกได้เป็นหลายระดับ โดยในแต่ละระดับของความคิดเห็นนั้นย่อมแสดงถึงนัยสำคัญที่แตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งมีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงระดับของความคิดเห็นพอสรุปได้ ดังนี้

อุทัย หิรัญโค (2519 ; อ้างถึงใน สุรนันทา อ่อนรัมย์, 2548 : 15) ได้ให้ความเห็นว่าความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี ลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้นเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งที่คิดตัวเป็นเวลานาน เป็นความคิดทั่วๆ ไปไม่เฉพาะอย่าง ซึ่งมีประจำของคนทุกคน ความคิดเห็นที่ไม่ลึกซึ้งเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่ในระยะเวลาอันสั้น เรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอต่อการพิสูจน์ มีความรู้สึกแห่งอารมณ์น้อยเกิดขึ้นได้ง่าย แต่ก็สลายตัวเร็ว

เบนจามิน บลูม (Benjamin S. Bloom, 1965 : ออนไลน์) นักจิตวิทยาการศึกษาอเมริกัน เสนอทฤษฎีแยกแยะทางความคิด (The Taxonomy Theory) โดยมองว่า ความสามารถทางสมองของมนุษย์ในด้านการคิดจะมีกระบวนการที่สลับซับซ้อนในการจดจำ เข้าใจ และวิเคราะห์สิ่งต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งบลูมแบ่งความสามารถการคิดออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การคิดรับรู้ (Cognitive) ซึ่งเป็นความสามารถของมนุษย์ในการจัดการข้อมูลข่าวสารต่างๆ การคิดประทับใจ (Affective) ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ถูกรับรู้กับทัศนคติต่างๆ ที่เป็นผลจากทุนทางปัญญาของมนุษย์ และการคิดกระทำ (Psychomotor) ซึ่งเป็นกิจกรรมทางกายภาพ (Physical) อันเป็นผลจากการคิด เขายังได้แยกการคิดรับรู้ (Cognitive) เป็น 6 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) โดยบลูมยังอธิบายต่อไปว่าการคิดรับรู้ทั้ง 6 ยังสัมพันธ์กับการคิดประทับใจ (Affective) อีก 5 ชนิดคือ การรับรู้ (Receiving) การโต้ตอบ (Responding) การให้คุณค่า (Valuing) การจัดการความรู้ (Organizing) และการสร้างอัตลักษณ์ (Characterizing) ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการที่มนุษย์จัดการความรู้เพื่อสร้างตัวตน (Characterizing) หรืออัตลักษณ์ (Identity) ของมนุษย์ อันจะก่อให้เกิดการแสดงความเป็นตัวตนออกมาสู่สังคม (Psychomotor)

การวัดความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล การวัดความคิดเห็นจึงเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลซึ่งอาจจะวัดได้จากแรงจูงใจ การรับรู้ผ่านเครื่องมือต่างๆ ตามความแตกต่างของประสบการณ์ในแต่ละบุคคล โดยจะทำให้บุคคลนั้นแสดงออกมาทางพฤติกรรมจากด้านใน ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวม และสรุปการวัดความคิดเห็นตามที่ได้มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

โทมัส (Thomas. 1971 ; อ้างถึงใน สุนันทา อ่อนรัมย์. 2548 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไป ต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่ถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับ สูง-ต่ำ มาก-น้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531 : 3 ; อ้างถึงใน สุนันทา อ่อนรัมย์. 2548 : 15) ได้กล่าวถึงมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็นที่ใช้กันอยู่แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัด ออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal appearing intervals)
2. วิธีของกัตต์แมน (Guttman's scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น ในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกัน ได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของข้อคิดเห็น
3. วิธีจำแนกแบบ เอส ดี สเกล (Semantic differential scale : S-D scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น โดยอาศัยคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar adjective) เช่น ดี-เลว, ชัยชนะ-ภัยพิบัติ เป็นต้น
4. วิธีของลิเคิร์ต (Likert's method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็น ที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติ ในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค (กรมการปกครอง. 2551 : 9-13) ราชการส่วนภูมิภาค หมายถึง ราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ซึ่งได้แบ่งแยกออกไปดำเนินการในเขตการปกครองของประเทศ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตการปกครองนั้นๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางซึ่งได้รับการแต่งตั้งออกไปประจำในพื้นที่การปกครองต่างๆ ในส่วนภูมิภาคเป็น

ผู้ปฏิบัติราชการ โดยอยู่ใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางที่ได้แบ่งมอบอำนาจให้ไปดำเนินการแทน เนื่องจากราชการส่วนกลางมีงานกว้างขวาง การมีสำนักงานกลางที่จัดตั้งเป็น กระทรวง ทบวง กรม อำนาจการอยู่ที่เมืองหลวงแห่งเดียวไม่อาจอำนวยประโยชน์ให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึงจึงต้องแยกสาขาออกไปตั้งปฏิบัติราชการอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ โดยทั่วไปแล้วราชการส่วนภูมิภาคมีลักษณะสำคัญที่พอจะสรุปได้ ดังนี้

1. การปกครองแบบราชการส่วนภูมิภาค เป็นการแบ่งอำนาจการปกครองจากส่วนกลางให้แก่ผู้แทนราชการบริหารส่วนกลางซึ่งประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค มิใช่เป็นการกระจายอำนาจการปกครอง
2. เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคยังอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของส่วนกลาง โดยเฉพาะการแต่งตั้ง ถอดถอน มีวินัยเป็นเครื่องบังคับ และผู้มีอำนาจบังคับบัญชามีความรับผิดชอบในราชการที่ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติไปตามคำสั่งของคนทุกประการ
3. ราชการส่วนภูมิภาคได้รับมอบอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการเฉพาะบางเรื่อง บางประการเท่านั้น ราชการส่วนกลางมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำวินิจฉัยสั่งการของส่วนภูมิภาคได้ ฉะนั้นผู้มีอำนาจสั่งการขั้นสุดท้ายก็คือราชการส่วนกลางนั่นเอง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 มาตรา 51 บัญญัติไว้ว่าให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

1. จังหวัด
2. อำเภอ

สำหรับกิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านนั้น มิได้มีการกำหนดให้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามกฎหมายนี้แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามในมาตรา 68 ของกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 นั้นเอง ดังนั้นกิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จึงจัดเป็นการปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินในระดับพื้นฐาน โดยจะกล่าวถึงกิ่งอำเภอรวมไว้ในส่วนนี้เพื่อความสะดวกต่อการทำความเข้าใจ

จังหวัด มาจากการรวมท้องที่หลายๆ อำเภอ ตั้งขึ้นเป็นจังหวัด แต่กฎหมายมิได้กำหนดแน่นอน ว่าต้องจำนวนกี่อำเภอ จังหวัดหนึ่งๆ จะมีอำเภอนาน้อยเท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิศาสตร์ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และความจำเป็นทางการปกครอง ในปัจจุบันจังหวัดที่ประกอบขึ้นจากอำเภอจำนวนน้อยที่สุดคือ 3 อำเภอ มีอยู่ 3 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร ปัจจุบันมีจังหวัดทั้งหมด 75 จังหวัด (กรุงเทพมหานครไม่นับเป็นจังหวัดตามที่กล่าวถึงนี้ แต่จัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ)

การตั้ง ขุด และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ จังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้มีสิทธิ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมาย และสามารถทำนิติกรรม หรือ ดำเนินคดีในศาลได้ในนามของจังหวัด

การจัดระเบียบบริหารของจังหวัด จะมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการปกครอง ดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัด
3. ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด (ยังไม่มีการแต่งตั้ง)
4. ปลัดจังหวัด
5. หัวหน้าสำนักงานจังหวัด
6. หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด
7. คณะกรรมการจังหวัด

คณะกรรมการจังหวัด เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการบริหารราชการแผ่นดินของจังหวัด และให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด

คณะกรรมการจังหวัด ประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย
3. ปลัดจังหวัด
4. อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำกรอัยการจังหวัด
5. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด
6. หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจากกระทรวง ทบวงต่างๆ กระทรวงหรือทบวงละ 1

คน ยกเว้นกระทรวงมหาดไทย

7. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นกรรมการจังหวัดและเลขานุการ

กรณีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามข้อ 6 ถ้ากระทรวงหรือทบวงมีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกรมต่างๆ ในกระทรวงหรือทบวงส่งมาประจำอยู่ในจังหวัดมากกว่า 1 คน ให้ปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวงกำหนดให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหนึ่งคนเป็นผู้แทนของกระทรวง หรือทบวงในคณะกรรมการจังหวัดในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการจังหวัด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะแต่งตั้งให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคคนหนึ่ง หรือหลายคนเป็นกรรมการจังหวัดเพิ่มขึ้นเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ใด หน้าที่หนึ่งก็ได้

การแบ่งส่วนราชการของจังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

1. สำนักงานจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไป และวางแผนพัฒนาจังหวัด มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานจังหวัด

2. ส่วนราชการประจำจังหวัด คือ ส่วนต่างๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้นมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้นๆ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

อำเภอ เป็นหน่วยราชการส่วนภูมิภาครองจากจังหวัด และไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเหมือนจังหวัด ประกอบขึ้นจากท้องที่หลายตำบลรวมขึ้นเป็นอำเภอ

การจัดตั้งอำเภอ จะต้องกระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา การตั้งอำเภอนอกจากจะอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ยังต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ด้วย

การจัดระเบียบการปกครองอำเภอ มีเจ้าหน้าที่บริหารงานและดำเนินการปกครอง ดังนี้

1. นายอำเภอ
2. ปลัดอำเภอ
3. หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

การแบ่งส่วนราชการของอำเภอ ในกฎหมายได้กำหนดการแบ่งส่วนราชการในการบริหารราชการอำเภอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สำนักงานอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้นๆ โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ สำนักงานอำเภอตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการบริหารราชการของอำเภอ ทำนองเดียวกับสำนักงานจังหวัดของจังหวัด

2. ส่วนราชการประจำอำเภอ เป็นไปตามที่กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ได้จัดตั้งขึ้นในอำเภอนั้น โดยมีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการนั้นๆ และมีหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น

ส่วนราชการประจำอำเภอหลักๆ ที่สำคัญและจำเป็นจะต้องมีนอกเหนือจากที่ทำการปกครองอำเภอแล้ว เช่น สถานีตำรวจ สถานีพัฒนาชุมชน สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานเกษตร และที่ทำการสถิติ เป็นต้น

กิ่งอำเภอ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 ได้กำหนดการจัดรูปการปกครองในระดับภูมิภาคไว้แก่อำเภอ แต่กิ่งอำเภอเป็นรูปการปกครองที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457

กิ่งอำเภอมีฐานะเป็นส่วนราชการที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปปฏิบัติงานประจำอยู่เป็นส่วนย่อยของอำเภอ โดยอำเภอหนึ่งๆ อาจแบ่งพื้นที่เป็นกิ่งอำเภอได้ตามความจำเป็นในการปกครอง การตั้งกิ่งอำเภอทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ในการบริหารราชการของกิ่งอำเภอนั้น นอกจากจะมีนายอำเภอท้องที่เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาแล้ว จะมีปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ รับผิดชอบในการบริหารราชการรองจากนายอำเภอ และมีหน้าที่ปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอในเวลาที่นายอำเภอมิได้มาอยู่ที่กิ่งอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นข้าราชการในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องที่

การปกครองท้องที่ (กรมการปกครอง. 2551 : 30-38) การจัดการปกครองท้องที่ตามที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ประกอบไปด้วย

1. หมู่บ้าน
2. ตำบล
3. กิ่งอำเภอ
4. อำเภอ

หมู่บ้าน การจัดตั้งหมู่บ้านตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ มี 2 ประเภท คือ

1. หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ การจัดตั้งทำโดยประกาศจังหวัดภายใต้หลักเกณฑ์

ดังนี้

- 1.1 หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 มี

หลักเกณฑ์กว้างๆ 2 ประการ คือ

1.1.1 ถ้าเป็นที่มีคนอยู่รวมกันมากถึงจำนวนบ้านน้อย ให้ถือเอาจำนวนคนเป็นสำคัญประมาณราว 200 คน เป็นหมู่บ้านหนึ่ง

1.1.2 ถ้าเป็นที่ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ถึงจำนวนจะน้อย ถ้ามีจำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 5 บ้านแล้ว จะจัดเป็นหมู่บ้านหนึ่งก็ได้

ในการที่จะพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ก็จำเป็นต้องถือหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยอนุโลม แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสมจริงๆ โดยให้ความสะดวกแก่การปกครองเป็นประมาณ

- 1.2 หลักเกณฑ์ตามกระทรวงมหาดไทยกำหนด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 มีดังนี้

1.2.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

1.2.1.1 เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 1,200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 240 บ้าน

1.2.1.2 เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน

1.2.1.3 ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

1.2.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

1.2.2.1 เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน

1.2.2.2 เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่จะต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน

1.2.2.3 ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร

1.2.2.4 ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าราชการประจำอำเภอ

2. หมู่บ้านที่จัดตั้งเป็นการชั่วคราว หมู่บ้านชั่วคราวเป็นหมู่บ้านที่จัดขึ้นในกรณีที่ท้องที่อำเภอใดมีราษฎร ไปตั้งชุมชนทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดู และจำนวนราษฎรซึ่งไปตั้งทำการอยู่มากพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์การตั้งหมู่บ้านปกติได้ เพื่อความสะดวกต่อการปกครองให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านนั้นๆ เลือกว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจและหน้าที่เหมือนผู้ใหญ่บ้านปกติ

การจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ การบริหารงานหมู่บ้าน มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้าน
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมิที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นอกจากจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองหมู่บ้านแล้ว ยังมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน ประเภทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มี 2 ประเภทคือ

1. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ต้องขออนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย

2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ หมู่บ้านใดจะมีได้ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน ที่มาของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านและกำนันท้องที่เป็นผู้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกราษฎรที่มีคุณสมบัติ แล้วให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อออกหนังสือสำคัญแต่งตั้ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านว่างลงผู้ที่ได้รับการคัดเลือกขึ้นมาแทนจะอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ที่ตนแทน

คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. ผู้ใหญ่บ้าน
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน
5. กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2-10 คน โดยการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านอยู่

ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1. ช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ
2. เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

คณะทำงานฝ่ายต่างๆ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่างๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

1. คณะทำงานด้านอำนาจการ
2. คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย
3. คณะทำงานแผนพัฒนาหมู่บ้าน
4. คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ
5. คณะทำงานด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

6. คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

7. คณะทำงานด้านอื่นๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านเสนอและนายอำเภอเห็นชอบ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. ปลัดอำเภอประจำตำบล

2. กำนัน นายกเทศมนตรี/นายก อบต.

3. นายอำเภออาจแต่งตั้งข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลหรือหมู่บ้านนี้หรือบุคคลอื่นใดที่

คณะกรรมการหมู่บ้านเห็นสมควรเพิ่มเติมก็ได้

การควบคุมดูแล ให้นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการหมู่บ้าน และมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของ ทางราชการและให้ปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ของนายอำเภอในตำบลที่รับผิดชอบ

การจัดระเบียบหมู่บ้านตามกฎหมายจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกัน ตนเอง (อพป.) นอกจากการบริหารหมู่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่แล้ว ยังมีการบริหาร หมู่บ้านในแบบ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบ บริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522

1. การกำหนดหมู่บ้าน อพป. การบริหารหมู่บ้าน อพป. ถือเอาหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วย ลักษณะการปกครองท้องที่เป็นหลัก การกำหนดให้หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไป เป็นหมู่บ้าน อพป. กระทรวงมหาดไทยต้องกำหนดประกาศเป็นคราวๆ ไป ตามความเหมาะสมแห่ง สภาพท้องที่แต่ละท้องที่เป็นหมู่บ้านในท้องที่อำเภอเดียวกัน การรวมหมู่บ้านต่างอำเภอกำหนดให้เป็น หมู่บ้าน อพป. จะกระทำมิได้

2. การจัดระเบียบบริหารหมู่บ้าน อพป. หมู่บ้าน อพป. แต่ละหมู่บ้านมีคณะกรรมการกลาง หมู่บ้าน และคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เป็นผู้บริหารกิจการของหมู่บ้าน

คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. แต่ละแห่งมีคณะกรรมการกลางคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิใน หมู่บ้านเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน นั้นที่มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดจำนวน 5-7 คน ซึ่งนายอำเภอเป็น ผู้กำหนดตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน เป็นกรรมการกลาง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

หมู่บ้านใดมีผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนันอยู่ด้วย ต้องให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการกลาง และให้สารวัตรกำนันและหรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหมู่บ้านของกำนันเป็นกรรมการกลาง โดยตำแหน่งด้วย คณะกรรมการกลาง ต้องเลือกรองประธานคณะกรรมการกลางหนึ่งคน และเลขานุการหนึ่งคนจากกรรมการกลาง กรณีที่มีการรวมหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งหมู่บ้านเป็นหมู่บ้าน อพป. ถ้าในหมู่บ้านนั้นมีกำนันอยู่ด้วย ต้องให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการกลาง และถ้าหากหมู่บ้านที่มารวมนั้นมีกำนันมากกว่าหนึ่งคนคณะกรรมการกลางต้องเลือกกำนันคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ส่วนกำนันที่เหลือให้เป็นรองประธานคณะกรรมการกลาง ถ้าไม่มีกำนันในหมู่บ้านที่รวมกันอยู่นั้น คณะกรรมการกลางต้องเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง

หน้าที่ของคณะกรรมการกลาง

1. บริหารหมู่บ้าน หรือดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติ หรือได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการสภาตำบล นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด
2. พิจารณาวางนโยบายในการปกครองหมู่บ้าน วางแผนและโครงการพัฒนาหมู่บ้านตาม ความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านนั้น
3. ปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องที่
4. ดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
5. ให้ความร่วมมือและประสานงาน ในแผนการและ โครงการพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน สนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณกุศลตลอดจนแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน
6. ร่วมมือช่วยเหลือการปฏิบัติงานของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆ ซึ่งทางราชการจัดตั้งหรือ สนับสนุนและดำเนินงานในเขตหมู่บ้านนั้น
7. เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ
8. ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างราษฎรในหมู่บ้านเกี่ยวกับความแย้ง เพื่อให้เกิดความ สงบเรียบร้อยและความยุติธรรม และเมื่อได้ดำเนินการอย่างใดแล้ว ต้องรายงานให้นายอำเภอทราบ
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ประจำหมู่บ้าน นอกจากคณะกรรมการกลางแล้ว ยังมีคณะกรรมการ ฝ่ายต่างๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการกลางในแต่ละสาขาคณะที่ได้รับมอบ คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ จะมีที่คณะแล้วแต่คณะกรรมการกลางจะพิจารณาเห็นสมควร

ตำบล เป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นที่ทรงลงมาจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอ การจัดการปกครอง ตำบลเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่นพุทธศักราช 2457 ซึ่งกำหนดให้ตำบล ประกอบด้วยหลายๆ หมู่บ้านรวมกัน

หลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบล

1. หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 ได้วาง หลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลไว้กว้างๆ ดังนี้

- 1.1 ตำบลหนึ่งประกอบด้วยหลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้าน
- 1.2 ให้จัดทำเครื่องหมายเขตตำบลไว้ให้ชัดเจน โดยถือตามแนวลำห้วย ลำคลอง บึง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญ เช่น ภูเขา
- 1.3 ถ้าไม่มีหมายเขต ไม่มีแนวเขตตามข้อ 1.2 ก็ให้จัดทำหลักปักหมายเขตไว้ทุกด้าน เป็นสำคัญ

2. หลักเกณฑ์ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด กระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์ การจัดตั้งตำบลไว้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ดังนี้

- 2.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น
 - 2.1.1 เป็นชุมชนที่มีราษฎร ไม่น้อยกว่า 4,800 คน
 - 2.1.2 มีหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้าน
 - 2.1.3 ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ
- 2.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล
 - 2.2.1 เป็นชุมชนที่มีราษฎร ไม่น้อยกว่า 3,600 คน
 - 2.2.2 มีหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน
 - 2.2.3 ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิม ไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร
 - 2.2.4 ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

การจัดระเบียบปกครองตำบล การบริหารราชการตำบล มีพนักงานปกครองตำบล ดังนี้

- 1.1 กำนัน
- 1.2 แพทย์ประจำตำบล
- 1.3 สารวัตรกำนัน

กำนัน ในตำบลหนึ่งมีกำนันคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของ ประชาชนทุกหมู่บ้านทั่วทั้งตำบลนั้น ให้นายอำเภอเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น

เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบลขึ้นเป็นกำนัน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการคัดเลือกกำนัน พ. ศ. 2551 กำนันได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ซึ่งมีใช่เป็นเงินเดือน เพราะมิได้มีฐานะเป็นข้าราชการแต่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง

แพทย์ประจำตำบล การดำรงตำแหน่งของแพทย์ประจำตำบล ต้องให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติต่อไปนี้ คือบุคคลผู้มีสัญชาติไทยและมีความรู้ในวิชาแพทย์แผนปัจจุบันหรือแผนโบราณ ตลอดจนมีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่เป็นแพทย์ประจำตำบลใกล้เคียงกันและขอมกระทำการเป็นสองตำบล และต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อเลือกผู้มีคุณสมบัติแล้วจึงเสนอชื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็นแพทย์ประจำตำบล แพทย์ประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ การช่วยเหลือกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ป้องกันและตรวจตราความเจ็บไข้ได้ป่วยที่เกิดขึ้นแก่ราษฎร ในตำบลนั้นและตำบลใกล้เคียง ตลอดจนรายงาน โรคระบาดร้ายแรงแก่กำนันและนายอำเภอท้องที่

สารวัตรกำนัน ในตำบลหนึ่งๆ ให้มีสารวัตรกำนันจำนวน 2 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนัน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรกำนันนั้นแล้วแต่กำนันจะร้องขอให้เป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนแปลงสารวัตรกำนันได้

หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ดังนี้

1. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

1.1 มีราษฎรไม่น้อยกว่า 25,000 คน

1.2 มีตำบล 4 ตำบลขึ้นไป

1.3 ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ควรมีระยะทางจากที่ว่าการอำเภอเดิม ไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา

1.4 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ที่ประชุมหัวหน้าราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

2. การจัดตั้งอำเภอ

2.1 ได้รับการจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอมานแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.2 มีราษฎรไม่น้อยกว่า 35,000 คน

2.3 ต้องได้รับการเห็นชอบจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

3. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอกรณีที่ไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ตามข้อ 1 และข้อ 2 หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 และข้อ 2 แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง หรือความมั่นคง เช่น พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว พื้นที่ปัญหาด้านความไม่สงบเรียบร้อย พื้นที่ชายแดน พื้นที่โครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป

บทบาทและสถานะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

บทบาท กำนันและผู้ใหญ่บ้านในอดีตเป็นบุคคลที่มีบทบาทในระดับตำบลหมู่บ้านอย่างมาก เพราะเป็นบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้คนตั้งแต่เกิดจนตาย และยังเป็นบุคคลซึ่งทำหน้าที่ทั้งเป็นตัวแทนของราชการและตัวแทนของภาคประชาชนในเวลาเดียวกัน (แต่ด้วยความเจริญของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะนโยบายการกระจายอำนาจทางการปกครองสู่ท้องถิ่น จนเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสังคมปัจจุบันจนเห็นได้อย่างชัดเจน (กรมการปกครอง. 2549 : 164-167)

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหลายฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง บทบาทอำนาจหน้าที่เน้นย้ำเป็นพิเศษขณะนี้ คือ บทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การจัดระเบียบสังคม การอำนวยความสะดวก ความเป็นธรรม และการให้บริการแก่ประชาชน

1.1 ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ต้องชี้แจงราษฎร กลุ่มพลังมวลชนต่างๆ ในตำบล หมู่บ้าน ให้ระมัดระวังสถานการณ์ความไม่สงบเรียบร้อย และช่วยกันสอดส่องเฝ้าดูเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ หรือพฤติกรรมคนน่าสงสัย หากพบให้รายงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทราบ รายงานข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ ความไม่ปกติ หรือความเคลื่อนไหวที่อาจนำไปสู่การก่อความไม่สงบแก่นายอำเภอ กรณีเกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในหมู่บ้าน ตำบลของตนเอง หรือตำบล หมู่บ้าน ใกล้เคียงเป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องช่วยกันรีบเข้าไปช่วยเหลือระงับภัยที่เกิดขึ้นพร้อมรายงานนายอำเภอ หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว ประสานงานด้านการข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง

1.2 ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 จะให้เป็นภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้

1.3 ด้านการจัดระเบียบสังคม ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านช่วยกันดูแลสถานบันเทิงในพื้นที่อย่าให้มียาเสพติด อย่าให้มีบ่อนการพนัน และประการสำคัญกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องไม่เข้าไปพัวพันเกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมายเหล่านี้

1.4 การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะประธานคณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประณีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พุทธศักราช 2530 โดยพยายามระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นให้ยุติลงในระดับหมู่บ้าน ข้อดีของการประณีประนอมข้อพิพาท คือจะทำให้ข้อพิพาทยุติได้ด้วยความสมัครใจ ลดความบาดหมางใจของคู่กรณี ลดคดีขึ้นสู่ศาล ประหยัดค่าใช้จ่ายของราษฎรในการดำเนินคดี และก่อความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน

1.5 การให้บริการประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อกับทางราชการ อาทิ การพารานฎรมาคิดต่อขอรับบริการ การให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการติดต่อกับราชการ เป็นต้น

2. บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกลไกสำคัญของรัฐบาลในระดับตำบล หมู่บ้าน มีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนการทำงานของรัฐบาลตามนโยบายซึ่งขณะนี้รัฐบาลมีนโยบายสำคัญในตำบล หมู่บ้าน ดังนี้

2.1 การแก้ไขปัญหาความยากจน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญ สามารถช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสนับสนุนข้อมูลพื้นฐาน การเข้าไปเป็นภาคีของคณะทำงานแก้ไขปัญหาต่างๆ การประชาสัมพันธ์แนวทางแก้ไขปัญหามาให้ประชาชนได้รับทราบ การสำรวจตรวจสอบ สอดส่องดูแลประชาชนในพื้นที่ที่เดือดร้อน

2.2 การแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต เป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักและร่วมกันรับผิดชอบแก้ไข กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นหลักในการประสานประชาคมหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกระตุ้นจิตสำนึกช่วยกันป้องกันปราบปราม และบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยา และยังเป็นต้องเฝ้าระวังไม่ให้ปัญหาดังกล่าวกลับคืนมาอีกครั้ง

2.3 การแก้ไขปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องไม่เป็นผู้ทุจริตเสียเอง คือ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง หรือผู้อื่นแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ต้องหมั่นตรวจสอบติดตามการดำเนินโครงการของส่วนราชการในพื้นที่ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย

2.4 การปราบปรามผู้มีอิทธิพล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องไม่ทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพลโดยไม่ไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นมือปืนรับจ้าง การสมยอมราคาในการประมูลงานของทางราชการ บ่อนการพนัน สลากกินรวบ การบังคับค้าประเวณี

การหลอกลวงคนไปทำงานต่างประเทศ การลักลอบนำคนเข้าออกราชอาณาจักร (แรงงานเดือน) การบุกรุกที่สาธารณะ เป็นต้น และหากพบผู้ใดที่มีพฤติกรรมเข้าข่ายผู้มีอิทธิพลจะต้องรีบรายงานให้ทางราชการทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

3. บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทศวรรษที่ผ่านมา กระแสการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นสูงมาก มีการปรับแก้กฎหมายให้มีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นมากมาย โดยมีการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล (ตำบล, เมือง, นคร) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

3.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันยังคงมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล (ยกเว้นเทศบาล 39 แห่งที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศหมดความจำเป็นการมีตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไปแล้ว) และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยกำหนดเขตพื้นที่อันเป็นพื้นที่เดียวกันกับจังหวัด ตำบล และหมู่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ กฎหมายที่มีผลกระทบต่อการคงอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 มาตรา 4 บัญญัติว่า “เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนครแล้ว ห้ามมิให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล และसारวัตรกำนัน ในท้องถิ่นนั้น และให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล และसारวัตรกำนัน พ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่เฉพาะเขตท้องถิ่นนั้น ในเขตเทศบาลตำบลใดถ้าหมดความจำเป็นที่จะต้องมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล และसारวัตรกำนัน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประกาศยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา”

3.2 ผลกระทบต่อตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในปัจจุบัน

3.2.1 เมื่อกระทรวงมหาดไทยประกาศยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลใด หรือเทศบาลตำบลใดเป็นเทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในเขตพื้นที่พ้นจากตำแหน่งและหน้าที่ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ ได้มีประกาศจัดตั้ง (มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2546) และให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจ หน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจ หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บรรดาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ หรือกฎหมายอื่นๆ ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

3.2.2 สืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดินไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ภายในปี พุทธศักราช 2549 ทำให้ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลจำนวนมากที่มีประชากรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป และมีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งสามารถยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครได้ จึงทำให้ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับผลกระทบทุกครั้งที่มีประกาศจัดตั้งเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร

3.3 จุดยืน ทิศทางของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่าควรทบทวนจุดยืนทิศทางของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสียใหม่ โดยควรที่จะยังคงตำแหน่งและตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแต่งตั้งตำแหน่งอื่นๆ เพื่อปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ โดยมีเหตุผล ดังนี้

3.3.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในทางปกครอง ในฐานะที่เป็นผู้นำตำบล หมู่บ้านที่ได้รับเลือกจากประชาชน โดยตรง และได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งมีสถานภาพเป็นเจ้าของนักฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามความในมาตรา 2(16) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะเป็นเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ซึ่งมีความจำเป็นให้คงอยู่ทุกพื้นที่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยในปี พุทธศักราช 2548 กรมการปกครองได้รวบรวมสถิติการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ทั่วประเทศด้านรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ตำบล รวมทั้งสิ้น 7,615,265 ครั้ง

3.3.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ฯลฯ เนื่องจากเป็นตัวแทนของรัฐที่มาจากประชาชน และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยปกครองที่เล็กที่สุด คือ หมู่บ้าน จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชน รู้ปัญหา อุปสรรค สภาพท้องที่ที่อยู่อาศัยเป็นอย่างดี สามารถให้ข้อเท็จจริงต่อราชการ ได้ถูกต้องเป็นจริง

3.3.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นรัฐ เป็นตัวแทนรัฐที่มาจาก การเลือกของประชาชน โดยตรง เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด ให้เป็นหัวหน้าปกครองตำบล หมู่บ้าน เป็นสื่อกลางรับ-ส่งข่าวสารระหว่างรัฐและราษฎร ในพื้นที่รับผิดชอบ มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและรักษาความมั่นคงของชาติ

3.3.4 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ไม่ก้าวล่วงความเป็นอิสระของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ทำหน้าที่บริหาร หรือทำหน้าที่นิติบัญญัติในสภาท้องถิ่นแต่อย่างใด ถึงแม้จะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน รวมทั้งไม่เข้าช้อนกับสมาชิกสภาท้องถิ่น เนื่องจากมีบทบาทและอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน

3.3.5 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เป็นสถาบันที่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน เกิดจากพระอัจฉริยภาพ ทรงสังเกตเห็นการณ์ไกล ทรงเข้าใจวิถีชีวิต ไทยอย่างถ่องแท้ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีคุณลักษณะพิเศษ คือ เป็นผู้นำที่มาจาก การเลือก โดยตรงของประชาชน และทางราชการประกาศรับรองแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน โดยไม่มีวันหยุด เป็นผู้ช่วยเหลือราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ที่มีค่าใช้จ่ายน้อยเพราะ ได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ได้รับเงินสวัสดิการอื่นใด นอกจากค่าเล่าเรียนบุตรตามระเบียบ

3.3.6 ความเข้าใจผิดที่คิดว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีความจำเป็นต่อประชาชนเฉพาะในเขตชนบทเท่านั้น และไม่มี ความจำเป็นต่อมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในเขตชุมชนเมือง แท้จริงแล้วในสังคมทุกสภาพไม่ว่าสังคมเมือง หรือสังคมชนบทประชาชน ในทุกพื้นที่ จะต้องมีการรวมกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่มชน เพื่อทำหน้าที่สาธารณะสำหรับชุมชนนั้น ดังจะเห็นได้ว่าในเทศบาลจะแบ่งพื้นที่ออกเป็นชุมชน และเลือกผู้นำชุมชน ซึ่ง ไม่ได้รับการยอมรับเท่ากับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ

3.3.7 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้ได้รับการยอมรับในอำนาจจากประชาชน เมื่อได้รับมอบให้ปฏิบัติภารกิจด้านนโยบายจากรัฐบาลให้นำไปปฏิบัติในหมู่บ้าน ตำบล จะได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนมากด้วยความรักและความศรัทธา ทำให้ภารกิจที่รัฐบาลมอบหมายเกิดผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของรัฐบาลอย่างรวดเร็ว

สถานะ สิ่งที่ยังบอกถึงสถานะความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมนั้น ช่อมแสดงให้เห็นว่ายังคงมีความแตกต่างกันทางสังคมอยู่หลายอย่างหลายประการ ซึ่งความแตกต่างนี้เองจะเป็นตัวกำหนดบทบาทและหน้าที่ที่ต้องดำเนินในชีวิตประจำวันของทุกๆ คนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน (กรมการปกครอง. 2549 : 163-164)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของตัวบทกฎหมายที่กำหนดให้มีขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เป็นกลไกการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และเป็นตัวแทนของรัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

และถือเป็นจุดแตกหักในการให้บริการประชาชนของรัฐในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีระเบียบวินัยกำกับ การทำงานต้องเป็นไปตามกฎหมาย และแนวนโยบายของรัฐ ผู้ประพฤติดวินัยย่อมได้รับโทษ เช่นเดียวกับข้าราชการ พนักงานของรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีสถานะดังนี้

1. ฐานะเป็นเจ้าของพนักงานฝ่ายปกครองตามกฎหมาย เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 รวมทั้งได้รับการแต่งตั้ง ตามกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ฯลฯ เป็นพนักงาน ฝ่ายปกครองตามความในมาตรา 2(16) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกฎหมายให้มี อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและ ความมั่นคงภายในประเทศในพื้นที่ตำบลหมู่บ้านที่ตนปกครองอยู่ รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ใน กระบวนการยุติธรรมซึ่งสร้างความอบอุ่นให้ประชาชนในพื้นที่ และเป็นหลักประกันการได้รับบริการ จากรัฐอย่างทั่วถึง

2. ฐานะตัวแทนของรัฐ เป็นกลไกของรัฐระดับที่ต่ำที่สุด ทำหน้าที่ในการใช้อำนาจของ รัฐ เพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชนแทนรัฐบาลอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด และ นายอำเภอในฐานะ โดยตรง และที่สำคัญคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ทั้งเป็นตัวแทนของรัฐเพื่อ ช่วยเหลือประชาชนยามประสบภัยพิบัติช่วยเหลือในการติดต่อส่งข่าวสาร และเป็นแหล่งข่าวให้กับทาง ราชการ การดำเนินการเพื่อนำนโยบายของรัฐ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อสนองตอบโครงการต่างๆ ของรัฐบาล และการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของทางราชการและเป็นตัวแทนของประชาชนในเวลาเดียวกัน

3. ฐานะผู้นำชุมชน เป็นผู้นำตามธรรมชาติในท้องที่ เป็นผู้นำชุมชนในการรวบรวมปัญหา ความเดือดร้อนของราษฎรนำเสนอต่อทางราชการ เป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดในท้องที่ เป็นผู้นำ ทางความคิดของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นผู้นำความเจริญจากภายนอกเข้าสู่หมู่บ้าน เป็นผู้สร้างความ สามัคคีในหมู่บ้าน และเป็นผู้ดำเนินการประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

หน้าที่และอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะ การปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช 2551

หน้าที่และอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครอง ท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช 2551 ได้แก่

หน้าที่และอำนาจของกำนัน

มาตรา 34 บรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล คือ การที่จะว่ากล่าว ราษฎรในตำบลนั้น ให้ประพฤติตามพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี หรือการที่จะป้องกันภัยอันตรายและ

รักษาความสุขสำราญของราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือการที่จะรับกิจสุขทุกข์ของราษฎรในตำบลนั้นขึ้น ร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการเมือง กรมการอำเภอ และจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนด กฎหมาย เช่น การตรวจและนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้นก็ดี การตั้งนี้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้น และแพทย์ประจำตำบล จะต้องช่วยกันเอาเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่

มาตรา 34 ทวิ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย

มาตรา 35 กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญาดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่า มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบล ของตน ต้องแจ้งความต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่า มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบล ที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อปรากฏว่า ผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้ กระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรมการอำเภอ

ข้อ 4 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนัน ที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบนำส่งต่อกรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 5 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด กำนันต้องจัดการให้เป็นไป ตามกฎหมาย

ข้อ 6 ถ้ามีผู้มาขออาศัยตัวคนหรือสิ่งของก็ดีหรือผู้ต้องโจรกรรม จะทำกฎหมายตราสีน หรือมีผู้จะขอทำชันสูตรบาดแผลก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอาศัย และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้น ไปยังกรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปไม่ได้ ก็ให้ กำนันชันสูตรให้รู้เห็น แล้วนำความไปแจ้งต่อกรมการอำเภอในขณะนั้น

มาตรา 36 ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบล ต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

มาตรา 37 ถ้าเกิดจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้าย สำคัญอย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือได้ก็ดีหรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่นมา มั่วสุมในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้าน ในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือ ติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามควรแก่การ โดยเต็มกำลัง

มาตรา 38 ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้าย ให้ได้มีที่พักตามควร

มาตรา 39 ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะเสบียงอาหาร ลงในระหว่างทาง และจะร้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดทำให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาค่าจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น

มาตรา 40 กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็น สาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น

มาตรา 41 กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา 42 กำนันต้องทำบัญชีสิ่งของ ซึ่งต้องภาษีอากรในแขวงนั้นยื่นต่อกรมการอำเภอและ นำราษฎร ไปเสียภาษีอากรตามพระราชบัญญัติภาษีอากร

มาตรา 43 กำนันกระทำการตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหรือให้ช่วยก็ได้

มาตรา 44 ในตำบลหนึ่ง ให้มีสารวัตรสำหรับเป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนันสองคน ผู้ที่ จะเป็นสารวัตรนี้แล้วแต่กำนันจะขอร้องให้ผู้ใดเป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการเมือง ด้วยจึงเป็นได้ และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรได้

มาตรา 10 ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน

หน้าที่และอำนาจของผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา 27 ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้า ราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

ข้อ 1 อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ ราษฎรในหมู่บ้าน

ข้อ 2 สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริม วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

ข้อ 3 ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการ กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 4 รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุข และความต้องการที่จำเป็นของราษฎร ในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

ข้อ 5 ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการ ให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 6 ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

ข้อ 7 อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

ข้อ 8 แข็งใจให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปัดป้องภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

ข้อ 9 จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

ข้อ 10 ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

ข้อ 11 ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย

มาตรา 28 ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องกับความอาญาดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมาย เกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้ทำผิดกฎหมายมีอยู่ที่ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 5 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

มาตรา 28 ทวิ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ

ข้อ 2 เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน ในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
- ข้อ 2 ถ้ารู้เห็นหรือทราบเหตุการณอันใดเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน ถ้าเหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านท้องถิ่นนั้นและรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของคนทราบ
- ข้อ 3 ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน
- ข้อ 4 เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ต้องระงับเหตุปราบปราม ติดตามจับผู้ร้ายโดยเต็มกำลัง
- ข้อ 5 เมื่อตรวจพบหรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด ให้รับนำส่งผู้ใหญ่บ้าน
- ข้อ 6 เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนีให้ควบคุมตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน
- ข้อ 7 ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสั่งการ โดยชอบด้วยกฎหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นั้น ต้องพบกับปัญหาอย่างมากมายทั้งในเรื่องของงานที่ปฏิบัติเป็นประจำวันอยู่แล้ว โดยเฉพาะการที่ต้องทำงานคลุกคลีอยู่กับคนหมู่มากย่อมมีทั้งที่พอใจและไม่พอใจคนเหล่านั้นอยู่บ้าง แล้วยังต้องพบกับแรงกดดันจากสภาวะแวดล้อมด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระแสจากกลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ต้องการให้มีการยุบเลิกตำแหน่งเหล่านี้เสีย เนื่องจากถูกมองว่าผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในปัจจุบันไม่สามารถปฏิบัติงานให้เกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณจำนวนมหาศาลที่ใช้จ่ายไปกับกลุ่มบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ นี้ได้ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

สิงห์ คลองหลอด (2543 : ออนไลน์) การปรับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในปัจจุบันนับวันความสำคัญของคนเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะยิ่งลดน้อยลง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในส่วนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การที่ไม่ได้เข้าไปเป็นตัวแทนอยู่ในสภาภิบาลแบบเดิม เนื่องจากมีการยกฐานะสภาภิบาล 980 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลตำบล เรื่องนี้เกิดจากสถานการณ์ทางการเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไปสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อบทบาทอำนาจหน้าที่ และสถานะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสภาภิบาลเป็นเทศบาล พุทธศักราช 2542 มาตรา 13 กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในเขตเทศบาลที่ตั้งขึ้นใหม่ ยังสามารถปฏิบัติงานอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะพ้นจากตำแหน่ง

หรือครบวาระ แต่ไม่เกิน 5 ปี และมีให้ใช้กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ในส่วนที่บัญญัติถึง การแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาล ดังนั้น จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องขุดเลิกตำแหน่ง ดังนี้

1. กำนันจะถูกยกเลิก 1,169 คน คงเหลือจำนวน 6,152 คน
2. ผู้ใหญ่บ้านจะถูกยกเลิก 5,218 คน คงเหลือจำนวน 65,648 คน
3. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะถูกยกเลิก 12,304 คน คงเหลือจำนวน 186,152 คน
4. แพทย์ประจำตำบลจะถูกยกเลิก 1,026 คน คงเหลือจำนวน 6,295 คน
5. สารวัตรกำนันจะถูกยกเลิก 2,003 คน คงเหลือจำนวน 12,639 คน

ฉะนั้นภายใน 5 ปี นับจากปี 2542 ที่พระราชบัญญัติดังกล่าว มีผลบังคับใช้ จะทำให้ตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในเขตเทศบาลตำบล 980 แห่ง ถูกยกเลิก 21,720 คน และคงเหลือจำนวน 277,114 คน โดยข้อเท็จจริงแล้ว พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มิได้ยกเลิกตำบล หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ดังนั้น ตำบล หมู่บ้านจึงยังคงเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนภูมิภาค กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการกำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องที่ แต่เทศบาลตำบลที่ยกฐานะมาจากสุขาภิบาลส่วนใหญ่ยังมีคงสภาพเป็นชนบทอยู่ การคมนาคมไม่สะดวก ราษฎรยังต้องการให้มี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการกำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องที่ เพื่อคอยดูแล และให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งในด้านการให้บริการ ด้านการทะเบียนราษฎร การไต่ถามสืบ ประณีประนอมข้อพิพาท การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การประสานงานระหว่างส่วนราชการ ภาคเอกชนกับประชาชนในพื้นที่ การรักษาความสงบเรียบร้อย ฯลฯ ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ นอกเหนือภารกิจของเทศบาล บทบาทที่สำคัญยิ่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ การเป็นผู้ประสานงาน ร่วมมือระหว่างส่วนราชการต่างๆ กับราษฎรในตำบล หมู่บ้าน ไม่ว่าจะในเรื่องของการเกณฑ์ทหาร หรือการช่วยเหลือในการแจ้งครอบครัวลูกบ้าน เรื่องเด็กต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์ เป็นต้น

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย มีเพียงบางเรื่องซึ่ง บางครั้งก็จำเป็นต้องผินทอน แต่บทบาทที่ยังคงเหลืออยู่นั้น ไม่อาจพูดได้อย่างเต็มที่ว่าลดน้อยถอยลงไป ได้เลย ส่วนที่ลด ไปนั้นเป็นเพียงบทบาทในส่วนท้องถิ่นแค่บางเรื่อง แต่บทบาทในเรื่องอื่นๆ นั้นยังอยู่ ครบ การที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นมานั้นเป็นกระแสของเศรษฐกิจ สังคม ที่มีความจำเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลายคนอาจจะเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ก้าวเข้ามามีบทบาทเกินหน้า เกินตา สามารถสนองความต้องการที่เป็นรูปธรรมได้มากกว่าตัวของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเอง จะเห็นได้ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหลายครั้งที่ผ่านมา กำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้ลงสมัคร รับเลือกตั้งหลายคน

โดยให้เหตุผลว่าเมื่อเข้าไปอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถสนองความต้องการ และช่วยเหลือประชาชนได้ง่ายกว่า เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณเป็นของตนเอง ไม่อยากเห็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ยังคงมีอยู่ในทุกวันนี้ มองแค่เรื่องงบประมาณว่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยเหลือประชาชนได้ เพราะพี่น้องประชาชนในพื้นที่ชนบทต่างจังหวัดนั้น เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนสารพัดทุกข์สุขดิบ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาอุทกภัย ปัญหาความยากจน คนแรกที่พี่น้องประชาชนนึกถึงคงไม่พ้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คำพูด คำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สร้างความอบอุ่นใจ ได้ดีกว่างบประมาณเสียอีก บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอนาคตข้างหน้า จึงเป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลาในการปรับความรู้ ความเข้าใจของตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นสิ่งสำคัญ และจะยังมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในประเทศไทยหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการทำงานของตัวท่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเองว่าจะสามารถเข้าไปนั่งอยู่ในใจของประชาชนได้หรือไม่ หรือท่านได้สร้างความผูกพัน ความไว้วางใจแก่พี่น้องประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ได้มากน้อยเพียงใดต่างหาก

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2550 : ออนไลน์) แสดงความคิดเห็นว่า การแต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นการเปลี่ยนเวทีความขัดแย้ง ไปสู่พื้นที่ซึ่งราชการเป็นใหญ่ ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านถือกำเนิดในสมัยปฏิรูปการปกครองของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นับตั้งแต่เริ่มต้นอาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะกำกับระหว่างความเป็นคนของรัฐบาลและคนของประชาชน รัฐบาลสมัยนั้นมุ่งจะขยายพระราชอำนาจโดยตรงลงไปถึงรากหญ้าในระดับชุมชนหมู่บ้าน (ก่อนหน้านั้นขึ้นไป นายบ้าน, นายแขวง, ล้วนเป็นคนในเครือข่ายของเจ้าเมือง) ทั้งเพื่อการควบคุมและการเก็บภาษีส่วนกลาง แต่รัฐบาลก็ไม่มีกำลังทรัพย์และกำลังคนเพียงพอจะแต่งตั้งคนของตัวให้ทั่วถึงเช่นนั้นได้ จึงมอบอำนาจให้ข้าหลวงและนายอำเภอ ซึ่งเป็นข้าราชการของส่วนกลางเลือกแต่งตั้งราษฎรที่มีคุณลักษณะจะเป็นตัวแทนอำนาจของรัฐบาลกลางในหมู่บ้านขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนัน โดยให้ราษฎรเลือกคนที่มีความเหมาะสมจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ของหมู่บ้านและตำบลเสนอต่อทางราชการ ในมุมมองของรัฐบาล กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นคนของรัฐบาล มีหน้าที่ใช้อำนาจของรัฐในชุมชนหมู่บ้านแทนรัฐ เป็นหูเป็นตาให้กับรัฐในการควบคุมราษฎร และให้บริการบางอย่างจากหน่วยงานภาครัฐ ในสายตาประชาชน กำนันผู้ใหญ่บ้านคือตัวแทนระหว่างรัฐบาลกลางกับประชาชน ขณะเดียวกันก็เป็นคนที่น่าเชื่อได้ว่าจะไม่ใช้อำนาจที่ได้มาจากรัฐบาลรังแกประชาชน เช่น เป็นที่นับหน้าถือตาอยู่แล้ว หรือเป็นคนดีมีศีลธรรมเป็นที่เคารพ และกำนันผู้ใหญ่บ้านยังถูกราษฎรในชุมชนควบคุมพฤติกรรมได้ แม้กลายเป็นคนของรัฐก็เพราะต้องร่วมอยู่ในวิถีชีวิตและวิถีการผลิตเดียวกันกับชาวบ้าน ที่ต้องพึ่งพากันและกันในด้านต่างๆ มากบ้างน้อยบ้างเป็นธรรมดา มีข้อสังเกตว่าระบบควบคุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยราษฎรนั้น แต่เดิมมีมาเองในวิถีการผลิตและวิถีชีวิต ไม่ได้เป็นกลไกที่มาจากระบบปกครอง กระบวนการรวมศูนย์อำนาจยังดำเนินต่อไปหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งถ้าวิถีการผลิตและวิถีชีวิตในชุมชนหมู่บ้านยังไม่เปลี่ยนแปลงมาก

อำนาจของกำนันผู้ใหญ่บ้านก็จะถูกชาวบ้านถ่วงดุลได้ตลอดไป แม้ชาวบ้านเองถูกดึงเข้ามาอยู่ภายใต้ รัฐธรรมนูญมากขึ้น โดยผ่านการศึกษา การทะเบียนราษฎร การสื่อสารคมนาคม ตลาด ฯลฯ ก็ตาม

นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่เริ่มมาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผลให้วิถีการผลิต และวิถีชีวิตของชุมชนหมู่บ้าน แยกตัวไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ มีลักษณะปัจเจกมากกว่าการร่วมมือกัน ทำอยู่ทำกินกับธรรมชาติอย่างเดิม สายสัมพันธ์กับราชการและโลกภายนอกซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องมิตามหน้าที่ กลายเป็นทุนอีกชนิดหนึ่งซึ่งสามารถทำอะไรได้หลายทาง และในทางตรงกันข้าม ตัวเขาก็กลายเป็นศูนย์ใยประสาทสำหรับคนภายนอกจะใช้เป็นคนกลางติดต่อคนภายใน ความเป็นตัวแทนของชาวบ้านในการกรองอำนาจจากภายนอกมิให้กระทบชาวบ้านก็หมดไปกลายเป็นคนของราชการเต็มตัวมากขึ้น พร้อมกับเป็นคนของพ่อค้า นายทุนเงินกู้ บริษัทค้าพืชผลการเกษตร นายหน้าค้าที่ดิน นักการเมือง ฯลฯ หรือพลังของทุนนิยมเต็มตัวไปด้วย ทรศนะของชาวบ้านต่อกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเปลี่ยนไป ทรศนะนี้เป็นอย่างไรดูได้จากหนังสือในช่วงสองทศวรรษแรกของพุทธศตวรรษที่ 26 คาวร้ายในวงการหลายคนเกิดได้จากบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านหมวดโจ่ง (แต่มีลูกสาวสวย) ในหนังสือ ช่วงนี้เอง การปฏิวัติ 14 ตุลา ทำให้ความเคลื่อนไหวเพื่อถ่วงดุลอำนาจของกำนันผู้ใหญ่บ้านโดยประชาชนถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ ทุกคนรู้ว่ากลไกทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมไม่ทำงานอีกแล้วเมื่อวิถีการผลิตในหมู่บ้านเปลี่ยนไป หลังจากการต่อสู้ถกเถียงกันในสังคมมาหลายทศวรรษ ในที่สุดก็ลงเอยที่การเลือกและแต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านตามวาระ แน่นนอนว่าการเลือกตั้งไม่ใช่คำตอบสำเร็จรูป เช่น การเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวไม่ให้อำนาจประชาชนในการควบคุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านไทยได้เปลี่ยนไปมากแล้ว การพึ่งพาในความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ก็มีลักษณะ แลกเปลี่ยนน้อยลง คนที่ต้องพึ่งพาไม่มีหนทางที่จะชดใช้หนี้บุญคุณได้มากนัก นอกจากการยอมอยู่ใน โอวาทอย่างปฏิเสธไม่ได้

ฉะนั้น การเลือกตั้งจึงมีความหมายเพียงการแข่งขันกันระหว่างผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของหมู่บ้านตำบลเท่านั้น ไม่ใช่การยอมมาอยู่ในความกำกับควบคุมของชาวบ้าน ไม่เฉพาะแต่การเลือกตั้งภายในชุมชนเท่านั้น แต่รวมถึงการเลือกตั้งระดับประเทศด้วย และนี่คือเหตุผลสำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองใหญ่สองพรรคแข่งกันมีบารมีเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้าน พรรคแรกคือ พรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนไว้กับราชการหรือกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง อีกพรรคหนึ่งคือ พรรคที่ไม่เคยจดทะเบียนที่ ไหน หากแต่มีกำลังในการเมืองไทยค่อนข้างสูง โดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้ง นั่นคือ พรรคราชการ โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับภาระในการแผ่บารมีเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้าน บารมีเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญแก่พรรคราชการมาก แม้พรรคไม่เคยส่งใครสมัครรับเลือกตั้งเลยก็ตาม แต่สามารถทำให้พรรคสามารถกุมคะแนนเสียงในการเลือกตั้งได้เป็นกลุ่มก้อนใหญ่ จำกระจายไปทั่วประเทศเสียด้วย พรรคราชการจึงสามารถนำกำลังส่วนนี้ไปต่อรองกับพรรคการเมืองใดก็ได้ที่ตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ

แม้รัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองไทยกำลังส่วนนี้ของพรรคการเมืองก็มีความสำคัญในการดำรงอำนาจของคณะรัฐประหาร ปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงขึ้นนั่งตำแหน่งรัฐมนตรีทั้งในระบบเลือกตั้งและระบบรัฐประหารเสมอมา ก่อนที่ระบบเลือกตั้งจะหวนกลับมาสู่สังคมไทยอีกครั้งคณะรัฐมนตรีซึ่งล้วนมาจากพรรคการเมืองและขึ้นดำรงตำแหน่งด้วยอำนาจรัฐประหาร ก็ได้ผ่านมติให้แก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน คราวนี้คณะรัฐมนตรีพรรคการเมืองกล้ามีมติเกี่ยวกับอำนาจของประชาชนอย่างตรงไปตรงมา กล่าวคือยกให้ราชการเป็นผู้แต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเด็ดขาด ไปเลย จำแปรเปลี่ยนกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นข้าราชการเต็มตัว ด้วยการให้ดำรงตำแหน่งไปได้ถึงอายุ 60 ปี อำนาจการกำกับควบคุมก็เป็นของกระทรวงมหาดไทยเพราะจะมีกรมประมงทุก 5 ปี

ทั้งหมดนี้อาศัยข้ออ้างสองประการ คือประการแรกการเลือกตั้งทำให้เกิดความแตกแยกในชุมชน ในสภาพเศรษฐกิจสังคมของหมู่บ้านอย่างที่เรากล่าวมา ความขัดแย้งย่อมเป็นธรรมชาติ และแสดงออกในหลายเวที นับตั้งแต่การนิทาไปจนถึงลอบทำร้ายกัน การเลือกตั้งก็เป็นอีกเวทีหนึ่งที่ความขัดแย้งแสดงตัวให้เห็น ได้ชัดเจน การเลือกตั้งไม่ใช่สาเหตุแต่เป็นอาการ หากเข้าใจแค่นี้ไม่ได้ก็คือไร้เดียงสาตนเอง ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายในตัวของมันเอง ปัญหาอยู่ที่ว่าเราจะสร้างเวทีที่สันติและกติกาที่เป็นธรรมให้แก่ความขัดแย้งอย่างไร จึงจะทำให้สังคมของเราสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากความขัดแย้งได้เต็มที่ ด้วยเหตุนี้การแต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงไม่ใช่การระงับความขัดแย้ง แต่เป็นการเปลี่ยนเวทีความขัดแย้ง ไปสู่พื้นที่ซึ่งราชการเป็นใหญ่เท่านั้น

ข้ออ้างประการที่สองคือ การเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเปิดโอกาสให้นักการเมืองเข้าไปครอบงำประชาชนระดับรากหญ้า อันที่จริง โดยตัวของมันเองก็ไม่ผิดตรงไหน ฉะนั้นจำเป็นต้องแปลข้ออ้างนี้ให้ตรงกับเจตนา นั่นคือ ระบองพรรคการเมืองบางพรรคจะเข้าไปดึงเอาคะแนนเสียงประชาชนในชุมชนหมู่บ้านไว้ทั้งหมด โดยผ่านการเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน จนกระทั่งทำให้ต้องต่อรองกับพรรคการเมืองน้อยลง ข้ออ้างนี้จะว่า ไร้เดียงสาก็ไม่เชิงนักเพราะเท่ากับยอมรับสารภาพว่า ความรวนเรของระบบราชการภายใต้การบริหารงานของอดีตนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่งนั้น มาจากการที่ไม่สามารถคุมคะแนนเสียงในชนบทได้อีกต่อไป แสดงว่าความสามารถเฉพาะด้านและคุณธรรมที่พรรคการเมืองอ้างเป็นสิทธิธรรมของตนตลอดมานั้น ไม่เป็นความจริง มติของคณะรัฐมนตรีที่ผ่านออกไปเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านนี้ สามารถทำความเข้าใจได้จากหลายมิติ เช่น ความไม่เคารพต่อนโยบายกระจายอำนาจ หรือการรูดคืบของกระทรวงมหาดไทย ฯลฯ หากทว่าความเข้าใจจากมิติทางการเมืองดังที่เสนอนี้ ก็อาจให้ความเข้าใจได้มากขึ้น จะเข้าใจจากมิติอะไรก็ตาม ปัญหาอยู่ที่ว่าเราจะปล่อยให้พรรคการเมืองตั้งวงล้อมพื้นที่ประชาธิปไตยของสังคมไทยได้ตามใจชอบเช่นนี้หรือ

ณรงค์เดช จงหนาน (2550 : 26-27) ได้จัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่มๆ ละ 15 คน เกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านประสบปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่ระบุอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ ขาดงบประมาณที่จะดำเนินการหรืองบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากราชกรู เกรงกลัวผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และเกิดความสับสนในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ เช่น อาวุธ อุปกรณ์สื่อสาร เป็นต้น
2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาการขาดงบประมาณที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ขาดความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกิดความสับสนในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ด้านที่เกี่ยวกับความอาญา พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายระบุอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ เกรงกลัวอิทธิพลของผู้กระทำผิดกฎหมาย และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากราชกรูในพื้นที่
4. ด้านการทะเบียนต่างๆ พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาคือ มีความรู้ด้านระเบียบกฎหมายด้านทะเบียนไม่เพียงพอ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ค่อยมีเวลาไปรับรองความประพฤติหรือรับรองบุคคลให้กับราชกรู ณ สำนักงานทะเบียน หรือหน่วยงานต่างๆ
5. ด้านที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบมาก ไม่สามารถทำหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ ได้อย่างเต็มที่ ขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ที่กฎหมายอื่นๆ กำหนดไว้ และเกรงกลัวผู้มีอิทธิพล ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ด้านยาเสพติด การปราบปรามผู้มีอิทธิพล

บริบทอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติความเป็นมา

คำว่า “ละหานทราย” เป็นคำรวม “ละหาน” หมายถึง สภาพท้องที่ซึ่งอุดมไปด้วยที่ราบลุ่ม “ทราย” หมายถึง สัตว์ป่าชนิดหนึ่ง มีความสวยงามปราดเปรียว รวมคำว่า “ละหานทราย” หมายถึงพื้นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ชุกชุมไปด้วยเนื้อทราย แต่เดิมพื้นที่นี้เป็นป่าทึบ มีสัตว์ป่าโดยเฉพาะเนื้อทรายเป็นจำนวนมาก

ทั้งนี้จึงเรียกว่า “บ้านละหานทราย” แต่เดิมอำเภอละหานทรายเป็นท้องที่ที่ขึ้นอยู่กับในเขตการปกครองของ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบ พื้นที่กว้างขวาง อุดมสมบูรณ์มีทรัพยากร มากมาย ทำให้ราษฎรในท้องที่ใกล้เคียงอพยพเข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพมากขึ้น สภาพท้องที่ มี ความเจริญมากขึ้นเป็นลำดับ มีประชากรมากขึ้น การคมนาคมยากลำบากและอยู่ห่างไกลอำเภอเดิมมากซึ่ง เป็นอุปสรรคแก่การปกครอง และการให้บริการประชาชน กระทรวงมหาดไทย จึงประกาศตั้งเป็นกิ่งอำเภอ ชื่อว่า “กิ่งอำเภอละหานทราย” เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2504 มีเขตการปกครอง 3 ตำบล คือตำบลละหานทราย ตำบลปะคำ และตำบลถาวร ที่ตั้งที่ว่าการกิ่งอำเภอ ตั้งที่บ้านละหานทราย ต่อมามีความเจริญมากขึ้น ด้รับ การยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2506 หลังจากนั้นบ้านเมืองมีความเจริญขึ้น ประกอบกับ ประชากรมีความหนาแน่น พื้นที่บางส่วนได้ถูกแยกออกไปเป็นอำเภอปะคำ อำเภอโนนดินแดง และอำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ (อำเภอละหานทราย, 2551 : 3-5)

ที่ตั้ง

อำเภอละหานทราย ตั้งอยู่เลขที่ 257 หมู่ 8 ถนนละหานทราย-บ้านกรวด ตำบลละหานทราย อยู่ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 99 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ

ติดต่อกับตำบลถาวร และตำบลยายแรมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก

ติดต่อกับตำบลยายแรมพัฒนา ตำบลเขาคอก อำเภอประโคนชัย และติดต่อด้านหนองไม้งาม อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศใต้

ติดต่อกับประเทศกัมพูชาและตำบลทัพไทย อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับตำบลส้มป่อย อำเภอโนนดินแดง และตำบลหูท่านบ ตำบลปะคำ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

สภาพภูมิประเทศ

เขตการปกครองมีเนื้อที่ 669 ตร.กม. เป็นที่ราบดินร่วนปนทรายเหมาะแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะพืชไร่และทำนา

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดู คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - พฤษภาคม
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ตุลาคม
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

สภาพเศรษฐกิจ

การเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 231,410 ไร่ เป็นเขตพื้นที่ชลประทาน จำนวน 46,000 ไร่ แบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้ดังนี้ การทำนาร้อยละ 54 , ทำไร่ ร้อยละ 40 , ทำสวนและอื่นๆ ร้อยละ 6

การเงินการธนาคาร มีธนาคาร 1 แห่ง ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สภาพทางสังคม

การศึกษา	โรงเรียนมัธยมศึกษา	4 แห่ง
	โรงเรียนประถมศึกษา	35 แห่ง
	โรงเรียนเอกชน	2 แห่ง
	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน	1 แห่ง
การศาสนา	วัด	14 แห่ง
	ที่พักสงฆ์	31 แห่ง
	สำนักสงฆ์	6 แห่ง
การสาธารณสุข	โรงพยาบาล ขนาด 60 เตียง	1 แห่ง
	สถานีอนามัย	5 แห่ง
	คลินิก	3 แห่ง
	หน่วยควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง	1 แห่ง

การปกครองและประชากร

การปกครอง แบ่งออกเป็น 6 ตำบล 84 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล 4 แห่ง , องค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง ประชากร มีประชากรทั้งสิ้นรวม 70,720 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานปกครอง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ในส่วนที่เกี่ยวข้องและได้นำมาประกอบการวิจัย ดังนี้

สุรเชษฐ์ วงษ์มี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเรื่อง บทบาท อำนาจหน้าที่ และเรื่องการกระจายอำนาจในบริบทของการกระจายอำนาจที่มีผลต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้าน พบว่า บทบาทหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านมีน้อยลง ในส่วนของงานฝ่ายปกครองควร จะปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการทำงานที่รับผิดชอบให้น้อยลง

คณะวาร เกษอินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นในบทบาทด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยรวมเห็นด้วยในระดับมาก มีเพียงเรื่อง การทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ เห็นด้วยในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เรื่อง บ่อนการพนัน แหล่งอบายมุข และอาชญากรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

สุภา สุกุลเงิน (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านภายหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านภายหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง

วิรัตน์ ไชยสิทธิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ศึกษากรณีกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดนครนายก พบว่า การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลการปฏิบัติงานมากที่สุดเรียงตามลำดับลงมาได้ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาอาชีพและสังคม (2) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (3) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (4) ด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการปกครองในตำบล หมู่บ้าน (5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการทะเบียน

มารินทร์ ช้างแก้วมณี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตามสภาพจริงในการทำหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบัน พบว่า บทบาทด้านการปกครองดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน อยู่ในระดับที่สูงพอใช้ ราษฎรได้รับการบริการจากกำนันผู้ใหญ่บ้านตามควรและภายในหมู่บ้านราษฎรมีความสุข บทบาทด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา การปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านบางคน ไม่มีความชัดเจนในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเองในการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือบางคนรู้แต่ไม่กล้าจับกุมเพราะเกรงว่าอาจจะเป็นภัยกับตัวเอง

วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน และด้านการบริการ พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการบริการ และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม

อากร สุราบัณฑิตพงษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดกาญจนบุรี ในการสร้างหมู่บ้านปลอดภัยเสพติด พบว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการสร้างหมู่บ้านปลอดภัยเสพติด ตามความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก

ฉลวย พ่วงพลับ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน และบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น พบว่า บทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ส่วนบทบาทที่ประชาชนคาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นการจัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้าพนักงาน อยู่ในระดับปานกลาง บทบาทด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด สำหรับบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการทะเบียนต่างๆ ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านนโยบายเร่งด่วนอื่นๆ ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

วิเชียร ก่อกิจกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาททางด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการปฏิบัติงานด้านการปกครองโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และสามารถปฏิบัติตามบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด 10 บทบาท โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด ไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดทำทะเบียนในท้องที่ การใช้อำนาจในการปกครอง การแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน กิจกรรมสาธารณะ การจัดระเบียบหมู่บ้าน การป้องกันโรคติดต่อ การป้องกันภัยหมู่บ้าน การส่งเสริมอาชีพของราษฎร การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน และเกี่ยวกับความอาญา

สุภาพร นาคแท้ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของปลัดอำเภอในจังหวัดอุตรธานี ต่อบทบาทที่เหมาะสมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับปานกลาง มีบทบาทมากที่สุดคือ ด้านการทะเบียนและบทบาทตามนโยบายของรัฐบาล ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นากิน ปทุมชาติพัฒน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เปรียบเทียบการดำเนินงานตามความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า การดำเนินงานตามบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาสังคม ด้านอำนวยความสะดวกชุมชนให้กับประชาชน และด้านบริการ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริการ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านอำนวยความสะดวกให้ประชาชน

ชุมพล ทองแย้ม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น กรณีศึกษาอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ การรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเสนอ โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

บุญเรือง อรุณรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสำนักสงฆ์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ให้ความเห็นว่ามี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักสงฆ์ต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในการ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อมี ทรัพยากร ไว้ใช้ ประโยชน์ต่อไป

ณรงค์เดช จงหนาน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติได้มาก เช่น การแจ้งประกาศข่าวสารของราชการให้ราษฎรทราบ การแจ้ง เตือนภัยและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัย การดูแลมิให้ใครบุกรุกครอบครองทำ ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ การแจ้งความเมื่อทราบว่ามี การกระทำความผิดกฎหมาย และสงสัยว่าได้ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ให้เจ้าพนักงานทราบ การกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร การป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับขมเสพติด ส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติได้น้อยนั้น เช่น การอบรมให้คน ไทยรู้จักหน้าที่และ กระทำการในเวลารับ การจัดการตามหมายสั่งให้ค้นและให้ชื่อของเจ้าพนักงาน

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้ามากแล้วไว้ข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง งานที่มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุดได้แก่ งานด้านรักษาความสงบเรียบร้อย และยังพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนมากยังคงสับสน เกี่ยวกับบทบาท อำนาจ หน้าที่ของตนเอง เพราะต้องเป็นผู้รับผิดชอบงานตามกฎหมายหลายฉบับหลาย หน่วยงาน ประกอบกับมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ทับซ้อน ในเขตพื้นที่ หมู่บ้านและตำบล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ปีพุทธศักราช 2551 จำนวน 259 คน ประกอบด้วย

1.1	กำนัน	5 คน
1.2	ผู้ใหญ่บ้าน	73 คน
1.3	สารวัตรกำนัน	10 คน
1.4	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	132 คน
1.5	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย	39 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ()

ตัวอย่าง

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นคำถามมีขอบเขตการถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารการปกครอง ด้านความมั่นคง ด้านทะเบียนและบัตร และด้านอำนวยความสะดวก แบ่งระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสอบถาม ซึ่งในแต่ละด้านมีจำนวนข้อ ดังนี้

1. ด้านบริหารการปกครอง	จำนวน	9 ข้อ
2. ด้านความมั่นคง	จำนวน	9 ข้อ
3. ด้านทะเบียนและบัตร	จำนวน	9 ข้อ
4. ด้านอำนวยความสะดวก	จำนวน	9 ข้อ

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	การดำเนินงานปกครอง	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านบริหารการปกครอง					
	การให้ข้อมูลลูกบ้านเกี่ยวกับการขอมิและใช้อาวุธปืน					
2	ด้านอำนวยความสะดวก					
	การขออนุญาตเล่นการพนัน					

ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น และเขียนเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ นอกเหนือจากที่ได้ถามแล้วในตอนที่ 2

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ และรายงานวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด และหลักการ รวมทั้งสภาพปัญหาของความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม และนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำร่างแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการควบคุมภาคินพันธ์ ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริงซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือมี 3 ท่าน ประกอบไปด้วย

2.3.1 นายชาคร กัญจนวัตตะ นายอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.3.2 ดร. ผดุงชาติ ยังดี คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ จิวพัฒนา หัวหน้าสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการควบคุมภาคินพันธ์ทำการตรวจสอบ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมภาคินพันธ์พิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพนักงานฝ่ายปกครองที่ดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอนางรอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9694 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จึงได้นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความอนุเคราะห์จากกำนันทุกตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ และกำหนดวันให้ส่งแบบสอบถามคืน ณ ที่ว่าการอำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจากทุกตำบลเอง

3. กรณีที่ไม่ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตัวเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 259 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้และมีความสมบูรณ์จำนวน 259 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด

2. กรอกรหัสแบบสอบถาม

3. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนร้อยละ

2. การศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เสนอข้อมูลเป็นตาราง ประกอบความเรียง

3. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน ต่างประเด็นกัน และประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4. เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
ทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตามสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X} แทนค่า ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทนค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและจำแนกผลการวิเคราะห์เป็นตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	222	85.70
หญิง	37	14.30
รวม	259	100
2. อายุ		
25 – 35 ปี	39	15.10
36 – 45 ปี	100	38.60
46 – 55 ปี	86	33.20
56 ปีขึ้นไป	34	13.10
รวม	259	100
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	132	51.00
มัธยมศึกษา	110	42.50
อนุปริญญา	10	3.90
ปริญญาตรี	7	2.70
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	259	100
4. ประเภทการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน		
กำนัน	5	1.90
ผู้ใหญ่บ้าน	73	28.20
สารวัตรกำนัน	10	3.90
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	132	51.00
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย	39	15.10
รวม	259	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง		
น้อยกว่า 1 ปี	45	17.40
1-5 ปี	124	47.90
6-10 ปี	41	15.80
10 ปีขึ้นไป	49	18.90
รวม	259	100

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 259 คน เป็นเพศชาย จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 85.70 เป็นเพศหญิง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 มีอายุระหว่าง 36-45 ปีมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.23 และมีอายุ 56 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.10 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาคือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาคือ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 และดำรงตำแหน่งกำนันน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 มีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง 1-5 ปีมากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง 10 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 และมีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง 6-10 ปี น้อยที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 3 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านบริหารการปกครอง	2.97	0.79	ปานกลาง
2. ด้านความมั่นคง	3.26	0.93	ปานกลาง
3. ด้านทะเบียนและบัตร	3.24	0.89	ปานกลาง
4. ด้านอำนวยความสะดวก	3.23	0.99	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.17	0.80	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองใน
เขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมจำนวน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.17$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมั่นคง
($\bar{x}=3.26$) รองลงมาคือ ด้านทะเบียนและบัตร ($\bar{x}=3.24$) ด้านอำนวยความสะดวก ($\bar{x}=3.23$) และ
ด้านบริหารการปกครอง ($\bar{x}=2.97$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านบริหารการปกครอง โดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานปกครอง	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกประเภท	3.37	1.12	ปานกลาง
2. การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการขอมีและใช้อาวุธปืน	2.59	1.22	ปานกลาง
3. การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการขออนุญาตเล่นการพนัน	2.51	1.27	ปานกลาง
4. การจับกุมผู้เล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย	2.62	1.28	ปานกลาง
5. การควบคุมและตรวจสอบการเรียไรในหมู่บ้าน	2.99	1.25	ปานกลาง
6. การออกตรวจสถานบริการ ร้านเกมส์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจ	2.61	1.30	ปานกลาง
7. การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประชุมของคณะกรรมการ หมู่บ้าน	3.50	1.19	ปานกลาง
8. การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในหมู่บ้าน	3.51	1.25	มาก
9. การควบคุม ดูแลวัยรุ่นแข่งรถจักรยานยนต์	3.05	1.24	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.97	0.79	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง
ด้านบริหารการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 8
อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8 การตั้งจุดตรวจ
จุดสกัดในหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.51$) รองลงมาคือ ข้อ 7 การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประชุมของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับ
การขออนุญาตเล่นการพนัน ($\bar{x}=2.51$)

ตาราง 5 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความมั่นคง โดยรวมภาพและรายชื่อ

การดำเนินงานปกครอง	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. การตรวจสอบติดตามบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาพักในหมู่บ้าน	3.09	1.26	ปานกลาง
2. การสอดส่องดูแลไม่ให้ประชาชนซื้อขายยาเสพติด และเสพยาเสพติด	3.41	1.31	ปานกลาง
3. การร่วมจับกุมผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติด	2.58	1.32	ปานกลาง
4. การติดตามผู้ติดยาเสพติดเพื่อนำตัวไปบำบัดรักษา	2.69	1.23	ปานกลาง
5. การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้	3.47	1.19	ปานกลาง
6. การรายงานเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน	3.54	1.20	มาก
7. การจัดเวรยามรักษาความสงบในหมู่บ้าน	3.59	1.23	มาก
8. การนำหลักวิชาการหมู่บ้าน อพป. มาใช้ในหมู่บ้าน	3.30	1.15	ปานกลาง
9. การดูแลรักษาความสงบในงานประเพณี งานมหรสพ ในหมู่บ้าน	3.65	1.24	มาก
รวมเฉลี่ย	3.26	0.93	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง
ด้านความมั่นคง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 9,7 และ 6
อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9 การดูแลรักษา
ความสงบในงานประเพณี งานมหรสพในหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.65$) รองลงมาคือ ข้อ 7 การจัดเวรยามรักษา
ความสงบในหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 การร่วมจับกุมผู้ค้า
และผู้เสพยาเสพติด ($\bar{x}=2.58$)

ตาราง 6 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านทะเบียนและบัตร โดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานปกครอง	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. การปรับปรุงข้อมูลสำมะโนประชากรให้ทันสมัย	3.48	1.11	ปานกลาง
2. การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีบัตรประจำตัวประชาชน	3.75	1.22	มาก
3. การให้ข้อมูลของบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card	3.53	1.19	มาก
4. การรับรองผู้มีบัตรประจำตัวประชาชน	3.49	1.28	ปานกลาง
5. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่	3.59	1.22	มาก
6. การให้คำแนะนำเรื่องการทำพินัยกรรม	2.76	1.08	ปานกลาง
7. การให้คำแนะนำเรื่องจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	2.60	1.12	ปานกลาง
8. การให้คำแนะนำเรื่องจดทะเบียนสมรส	3.15	1.19	ปานกลาง
9. การให้คำแนะนำเรื่องจดทะเบียนรับรองบุตร	2.86	1.15	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.24	0.89	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่าความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง
ด้านทะเบียนและบัตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 2,5
และ 3 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2
การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีบัตรประจำตัวประชาชน ($\bar{x}=3.75$) รองลงมาคือ ข้อ 5 การให้ข้อมูล
เกี่ยวกับการแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ ($\bar{x}=3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 7 การให้คำแนะนำ
เรื่องจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ($\bar{x}=2.60$)

ตาราง 7 ระดับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านอำนาจความเป็นธรรม โดยภาพรวมและรายข้อ

การดำเนินงานปกครอง	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในหมู่บ้าน	3.60	3.42	มาก
2. สามารถยุติข้อพิพาทได้ในระดับหมู่บ้าน	3.49	1.06	ปานกลาง
3. การขจัดความขัดแย้งของประชาชน	3.33	1.04	ปานกลาง
4. การระงับความอาชญากรรมร้ายของลูกบ้านที่มีต่อผู้อื่น	3.09	1.14	ปานกลาง
5. การรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน	3.21	1.17	ปานกลาง
6. การติดตามเรื่องและความคืบหน้าคดีของลูกบ้าน	3.14	1.10	ปานกลาง
7. การแก้ไขปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น	2.88	1.23	ปานกลาง
8. การให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ลูกบ้าน	3.18	1.15	ปานกลาง
9. การขอความช่วยเหลือด้านกฎหมายจากหน่วยงานอื่น	3.11	1.16	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.23	0.99	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่าความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง
ด้านอำนาจความเป็นธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ
1 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทในหมู่บ้าน มีการดำเนินงาน ($\bar{x}=3.60$) รองลงมาคือ ข้อ 2 สามารถยุติข้อพิพาทได้ในระดับ
หมู่บ้าน ($\bar{x}=3.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 7 การแก้ไขปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ($\bar{x}=2.88$)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 8 ปัญหาของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

ลำดับที่	ปัญหาของพนักงานฝ่ายปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ชาวบ้านขาดความสามัคคีในหมู่บ้าน	14	7.14
2	พนักงานขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย	32	16.93
3	ขาดเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เช่น อาวุธปืน	13	6.88
4	เด็กและเยาวชนในปัจจุบันปกครองดูแลยาก	27	14.29
5	ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับพนักงานฝ่ายปกครอง	17	8.99
6	ถูกนักการเมืองทุกระดับแทรกแซงการทำงาน	11	5.82
7	ขาดความร่วมมือระหว่างฝ่ายปกครองด้วยกัน	12	6.35
8	อำนาจหน้าที่ของฝ่ายท้องถิ่นทับซ้อนกัน ไม่ชัดเจน	18	9.52
9	ชาวบ้านไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของฝ่ายปกครอง	15	7.94
10	ขาดงบประมาณในระดับท้องถิ่น	18	9.52
11	ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่	5	2.65
12	ขาดการประสานงานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	7	3.70
รวมเฉลี่ย		189	100

จากตาราง 8 พบว่า ที่มีปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับการดำเนินงานปกครอง คือ พนักงานขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย (ร้อยละ 16.93) รองลงมาคือ เด็กและเยาวชนในปัจจุบันปกครองดูแลยาก (ร้อยละ 14.29) และที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ (ร้อยละ 2.65) ตามลำดับ

ตาราง 9 ข้อเสนอแนะของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของพนักงานฝ่ายปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ควรจัดให้มีการฝึกอบรม พัฒนาความรู้ด้านกฎหมายให้กับพนักงาน ฝ่ายปกครอง	36	24.32
2	ข้าราชการประจำฝ่ายปกครองควรออกไปพบปะประชาชนในพื้นที่	25	16.89
3	ควรปรับปรุงกฎหมายควบคุมวัยรุ่นที่กระทำผิดซ้ำซาก	33	22.30
4	การจัดระเบียบสังคมควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	23	15.54
5	ควรจัดตั้งแหล่งข่าวในระดับหมู่บ้าน	7	4.73
6	ควรจัดกำลังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคุม ดูแลการจัดงาน มหรสพในหมู่บ้าน	4	2.70
7	ควรส่งเสริมบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านให้โดดเด่น	12	8.11
8	ควรพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน	8	5.41
	รวมเฉลี่ย	148	100

จากตาราง 9 พบว่า มีข้อเสนอแนะมากที่สุดเกี่ยวกับการดำเนินงานปกครอง คือ ควรจัดให้มีการฝึกอบรม พัฒนาความรู้ด้านกฎหมายให้กับพนักงานฝ่ายปกครอง (ร้อยละ 24.32) รองลงมาคือ ควรปรับปรุงกฎหมายควบคุมวัยรุ่นที่กระทำผิดซ้ำซาก (ร้อยละ 22.30) และที่มีการเสนอแนะน้อยที่สุดคือ ควรจัดกำลังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคุม ดูแลการจัดงานมหรสพในหมู่บ้าน (ร้อยละ 2.70) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรจำนวน 259 คน ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และคำถามปลายเปิด (Open form) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอนางรอง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9694 จึงนำไปใช้กับพนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนะนำตัวเองและส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามพร้อมแจกจ่ายแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 259 ราย ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดจำนวน 259 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 36 ข้อ วิเคราะห์โดยการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยยึดเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชุม ศรีสะอาด, 2535, 100)

4.3 ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open form) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 259 คน เป็นเพศชาย จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 85.70 เป็นเพศหญิง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 มีอายุระหว่าง 36-45 ปีมากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.23 และมีอายุ 56 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.10 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาคือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาคือ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 และดำรงตำแหน่งกำนันน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 มีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง 1 - 5 ปีมากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง 10 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 และมีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง 6-10 ปี น้อยที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80

2. ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอ ละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมจำนวน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.17$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมั่นคง ($\bar{x}=3.26$) รองลงมาคือ ด้านทะเบียนและบัตร ($\bar{x}=3.24$) ด้านอำนวยความสะดวก ($\bar{x}=3.23$) และด้านบริหาร การปกครอง ($\bar{x}=2.97$) ตามลำดับ

3. มีปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับการดำเนินงานปกครอง คือ พนักงานขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย (ร้อยละ 16.93) รองลงมาคือ เด็กและเยาวชนในปัจจุบันปกครองดูแลยาก (ร้อยละ 14.29) และที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ (ร้อยละ 2.65) ตามลำดับ

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานปกครอง คือ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ ด้านกฎหมายให้กับพนักงานฝ่ายปกครอง (ร้อยละ 24.32) รองลงมาคือ ควรปรับปรุงกฎหมายควบคุม วิทยุแท็กซี่ที่กระทำผิดซ้ำซาก (ร้อยละ 22.30) และที่มีการเสนอแนะน้อยที่สุดคือ ควรจัดกำลังจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ควบคุม ดูแลการจัดงานมหรสพในหมู่บ้าน (ร้อยละ 2.70) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงาน ปกครอง 4 ด้าน ในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงาน ที่จะสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของพนักงาน ฝ่ายปกครองต่อไป จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงาน ปกครองในแต่ละด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพนักงานฝ่ายปกครองใน เขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ยังปฏิบัติงาน ได้ไม่เต็มกำลังความสามารถตามอำนาจ หน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานฝ่ายปกครองส่วนมากยังขาดความรู้ความ เข้าใจในบทบาทภาระหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภา สกุลเงิน (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านภายหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาคิน ปทุมชาติพัฒน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เปรียบเทียบการดำเนินงานตามความคิดเห็นของ คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่าการดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาสังคม ด้านอำนวยความสะดวกชุมชนให้กับประชาชน และด้านบริการ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ สุภาพร นาคแท้ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของปลัดอำเภอในจังหวัดอุดรธานีต่อบทบาทที่เหมาะสมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับปานกลาง แต่ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องคล่องการงานวิจัยของ ชุมพล ทองแถม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น กรณีศึกษาอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ วิลาวรรณ ทิพนันชัยกร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกชุมชนให้กับประชาชนและด้านบริการ พบว่าผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานที่ทั้ง 2 กรณีศึกษา ผู้บริหารหน่วยงานคงจะมีการจัดระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในปฏิบัติการงานของพนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่

2. ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองรายด้าน โดยพิจารณาเป็นรายข้อผลปรากฏ ดังนี้

2.1 ด้านบริหารการปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่หากพิจารณาแล้วจะพบว่าการดำเนินงานปกครองของพนักงานฝ่ายปกครองด้านบริหารการปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับงานปกครองด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะว่าขอบเขตอำนาจหน้าที่ในเนื้องานด้านบริหารการปกครองกว้างขวางและเป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีผลกระทบกับสิทธิของบุคคลอื่นเป็นจำนวนมาก การดำเนินงานด้านนี้จำเป็นต้องมีความรู้ด้านกฎหมายและเรื่องอื่นๆ ประกอบอีกหลายอย่าง สอดคล้องกับ ณรงค์เดช จงพจนาน (2550 : 26-27) ได้จัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่มๆ ละ 15 คน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านประสบปัญหา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการทักหน้าที่รับผิดชอบมาก ไม่สามารถทำหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ ได้อย่างเต็มที่ ขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ที่กฎหมายอื่นๆ กำหนดไว้ และเกรงกลัวผู้มีอิทธิพล ทำให้ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านบริหารการปกครองอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ

2.2 ด้านความมั่นคง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าพนักงานฝ่ายปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานปกครองในด้านความมั่นคงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

นั่นเป็นเพราะว่างานด้านความมั่นคงฝ่ายพลเรือนของพนักงานฝ่ายปกครองถือเป็นจุดแข็งของพนักงานฝ่ายปกครอง เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่บ่งชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีพนักงานฝ่ายปกครอง เพราะการดำเนินงานในเรื่องนี้ไม่ใช่ว่าใครก็จะสามารถดำเนินการได้ งานด้านความมั่นคงซึ่งเป็นงานเฉพาะกลุ่มเฉพาะคนเท่านั้น ประกอบกับการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านความมั่นคงในสาระสำคัญบางประการยังไม่ได้ดำเนินการถ่ายโอนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีบทบาท (กรมการปกครอง. 2549 : 164-167) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับหลายฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง บทบาทอำนาจหน้าที่เน้นย้ำเป็นพิเศษขณะนี้ คือ บทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การจัดระเบียบสังคม การอำนวยความสะดวกและเป็นธรรม และการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กณเสวกร เกษอินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นในบทบาทด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอกาบัง จังหวัดสุรินทร์ พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยรวมเห็นด้วยในระดับมาก และงานวิจัยของ อากร สุธาบัณฑิตพงษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดกาญจนบุรี ในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด พบว่าบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ตามความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่การศึกษาของทั้ง 2 สถานที่นี้เป็นสถานที่ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ชายแดนที่กว้างขวางมากและมีปัญหาในเรื่องคนต่างด้าวในพื้นที่มากจนเป็นเหตุให้บทบาทของฝ่ายปกครองโดดเด่น

2.3 ด้านทะเบียนและบัตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีบัตรประจำตัวประชาชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 บัญญัติไว้ว่า มาตรา 5 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และมีชื่อในทะเบียนบ้านต้องมีบัตรตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เป็นกฎระเบียบที่ใช้บังคับให้คนไทยที่อยู่ในเกณฑ์ต้องถือปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามก็จะมีผลตามกฎหมาย และการติดต่อกับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้บัตรประชาชนในการยื่นยื่นตัวบุคคล ประกอบกับในปัจจุบันหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ปรับปรุงระบบการให้บริการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนที่ทันสมัยสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วทำให้พนักงานฝ่ายปกครองสามารถแนะนำราษฎรในหมู่บ้านไปขอรับบริการ ได้ด้วยความมั่นใจว่าราษฎรในหมู่บ้านจะได้รับบริการอย่างทั่วถึง การปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปกครองด้านนี้จึงเกิดประสิทธิผลอย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลวย พ่วงพลับ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอสองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน

และบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติมและกฎหมายอื่น พบว่าด้านการทะเบียนต่างๆ ที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ วิเชียร ก่อกิจกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาททางด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีการปฏิบัติงานด้านการปกครองโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากและสามารถปฏิบัติตามบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 10 บทบาท โดยการปฏิบัติงานที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดทำทะเบียนในท้องที่ ผลการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกันอาจเป็นเพราะว่าบริบทของสภาพพื้นที่ที่ศึกษาก่อนข้างมีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะในเรื่องของสภาพของเศรษฐกิจและความเจริญด้านเทคโนโลยีที่มีความแตกต่างกันสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

2.4 ด้านอำนวยความสะดวกเป็นธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การ โกล่เกลี่ยข้อพิพาทในหมู่บ้าน เหตุผลสำคัญที่ทำให้งานปกครองข้อนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคงเป็นเพราะหน่วยงานต้นสังกัดของพนักงานฝ่ายปกครองได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญในคำรับรองการปฏิบัติราชการ และได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญไว้ในแผนปฏิบัติราชการ ยุทธศาสตร์กรมการปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการอำนวยความสะดวก การอำนวยความสะดวกเป็นที่พึงของประชาชน ระดับความสำเร็จของการ โกล่เกลี่ยข้อพิพาทอำเภอ แผนงานพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกเชิงรุก โครงการเสริมสร้างเครือข่ายด้านการอำนวยความสะดวก โครงการจัดทำกิจกรรมต้นแบบ (Best practices) ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ฝ่ายปกครองสามารถดำเนินงานปกครองข้อนี้ได้เมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะหน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มารินทร์ ช่างแก้วณี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่บ้าน ตามสภาพจริงในการทำหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ในปัจจุบัน พบว่าบทบาทด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา การปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านบางคนไม่มีความชัดเจนในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเองในการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือบางคนรู้แต่ไม่กล้าจับกุมเพราะเกรงว่าอาจจะเป็นภัยกับตัวเอง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้านคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนและด้านการบริการ พบว่าผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับงาน

ด้านอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของพื้นที่แตกต่างกัน โดยในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ บทบาทของพนักงานฝ่ายปกครองยังมีส่วนร่วมในการเข้ามาปฏิบัติงานด้านอำนวยความสะดวกเป็นธรรมน้อยมาก

3. ปัญหาของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าพนักงานขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าพนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ยังขาดความมั่นใจในการดำเนินงานที่ต้องอ้างอิงข้อกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์เดช จงหนาน (2550, 26-27) ซึ่งได้จัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่มๆ ละ 15 คน เกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านสภาพปัญหาการปฏิบัติหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่ระบุอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ ขาดงบประมาณที่จะดำเนินการ หรืองบประมาณที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากราษฎรเกรงกลัวผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และเกิดความสับสนในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ เช่น อาวุธ อุปกรณ์สื่อสาร เป็นต้น
- 2) ด้านที่เกี่ยวกับความอาญา พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสบปัญหาขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายระบุอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ เกรงกลัวอิทธิพลของผู้กระทำผิดกฎหมาย และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านบริหารการปกครอง พบว่า พนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย มีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับทุกด้าน ซึ่งหากงานปกครองด้านนี้ยังไม่สามารถเพิ่มระดับการปฏิบัติให้มากขึ้น ได้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก เพราะลักษณะของงานจะเกี่ยวข้องถึงกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น การพนัน อาวุธปืน และการปฏิบัติงานในด้านนี้ จำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถหลายอย่างประกอบกัน จึงจะสามารถดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ บรรลุประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะความรู้ด้านกฎหมายมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานฝ่ายปกครองทุกคนต้องเข้าใจและสามารถนำไปใช้งานได้ ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะต้องปรับปรุงที่ตัวพนักงานฝ่ายปกครองทุกคนในเรื่องการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานที่กำกับ ดูแล ต้องสร้างโอกาสและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งความรู้ให้กับพนักงานฝ่ายปกครองได้พัฒนาตนเอง

1.2 ด้านความมั่นคง พบว่า ระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงสุดเมื่อเทียบกับงานปกครองทุกด้าน ควรที่จะดำรงไว้ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติงานด้านนี้ และยังคงสนับสนุน ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานนี้เป็นจุดแข็งจุดเด่นของพนักงานฝ่ายปกครองเพราะประสิทธิผลของงานส่วนมากจะอาศัยความสัมพันธ์ในเชิงส่วนตัว การปฏิบัติงานพนักงานฝ่ายปกครองต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์และความเจริญทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะในเรื่องยาเสพติด การดำเนินงานต้องทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพราะหากละเลยเพียงชั่วระยะเวลา ปัญหาในเรื่องนี้จะส่งผลกระทบต่อลูกหลานออกไปอย่างกว้างขวางในสังคม

1.3 ด้านทะเบียนและบัตร พบว่า การปฏิบัติของพนักงานฝ่ายปกครองยังอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ด้วยความเจริญทางด้านเทคโนโลยีทำให้ระบบงานในด้านนี้ปรับเปลี่ยนไปมาก โดยเฉพาะการนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้งาน เป็นเหตุให้การตรวจสอบสถานะภาพของบุคคลทำได้มีประสิทธิภาพมาก ถึงอย่างไรก็ตามกระบวนการในการปฏิบัติงานยังคงต้องอาศัยพนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในหลายเรื่อง เพราะฉะนั้นพนักงานฝ่ายปกครองเองควรต้องระมัดระวังในการปฏิบัติงานและต้องหมั่นติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานในเรื่องนี้อยู่เป็นประจำ

1.4 ด้านอำนวยความสะดวก พบว่า พนักงานฝ่ายปกครองยังคงที่ไว้เนื้อเชื่อใจของประชาชนในหมู่บ้านในการที่จะขอรับความช่วยเหลือเมื่อได้รับความเดือดร้อน ฉะนั้นพนักงานฝ่ายปกครองควรใช้คณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นกลไกสำคัญในการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมชาติในหมู่บ้าน และจะเป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และยังสามารด์ดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีของคนในหมู่บ้านได้อีกด้วย ฉะนั้นหน่วยงานที่กำกับ ดูแล ควรเร่งพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลเหล่านี้ให้ได้รับการยอมรับและความเชื่อถือของประชาชนในหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานปกครองของพนักงานฝ่ายปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการประจำอำเภอสะพานทรายต่อการบูรณาการงานในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2551). คู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรมการปกครอง.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาสมัครกานดินแดน.
- กรมการปกครอง กองวิชาการและแผนงาน. (2549). รวมบทความวิชาการ แนวทางทางการดำเนิน
ภารกิจฝ่ายปกครอง เพื่อให้ประสพผลดีแก่แผ่นดิน เรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาสมัครกานดินแดน.
- กรมการปกครอง. (2552). ยุทธศาสตร์กรมการปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554.
ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2552 จาก <http://www.dopa.go.th>
- กรมการปกครอง. (2551). คำสั่งกรมการปกครองที่ 608/2551. (2551,28 กรกฎาคม). เรื่อง ปรับปรุง
โครงสร้างการแบ่งงานภายในที่ทำการปกครองจังหวัดและที่ทำการปกครองอำเภอ. กรุงเทพฯ :
กองการเจ้าหน้าที่.
- คณะศวร เกษอินทร์. (2544). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
ศึกษากรณีศึกษา อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จำกัด สุขเจริญ. (2544). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของนิคมอุตสาหกรรม
สหรัตนนคร อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปัญหาพิเศษ ร.ป.ม.
(นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉลวย พ่วงพลับ. (2547). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอดงหอยโข่ง จังหวัด
สงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาภรณ์. (2547). กำนันผู้ใหญ่บ้าน กับอำนาจทางการเมือง. ค้นเมื่อ 24 มกราคม 2552
จาก <http://isc.ru.ac.th/data/ps0003447.doc>
- ชุมพล ทองแฉ้ม, จำเอก. (2548). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านภายใต้ันนโยบายการกระจายอำนาจสู่
ท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉรงค์เดช ทองหนาน. (2550). บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดกาฬสินธุ์.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นาคิน ปทุมชาติพัฒน์. (2548). การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอวาปีปทุม
จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). มหาสารคาม : บัณฑิต
วิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- นिति เอียวศรีวงศ์. (2547). กำนันผู้ใหญ่บ้าน. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2552
จาก http://www.people.umass.edu/pokpongj/Interest/interest_nithi_26.htm
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น.
- บุญเรียง อรุณรัตน์. (2549). ความคิดเห็นของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ของสำนักสงฆ์ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฝ่ายบริหารงานปกครอง. (2551). บรรยายสรุปอำเภอละหอนทราย. บุรีรัมย์ : สำนักงานอำเภอ
ฝ่ายบริหารงานปกครอง ที่ทำการปกครองอำเภอละหอนทราย.
- “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2542” (2542, ,).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 11 ก. หน้า 1.
- “พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (ฉบับที่ 5). พ.ศ. 2546” (2546, ,).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 11 ก. หน้า 1.
- “พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. (ฉบับที่ 2). พ.ศ. 2542,” (2542, 2, มีนาคม).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 11 ก. หน้า 1.
- “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฉบับที่ 7). พ.ศ. 2550,” (2550, 15, กันยายน).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1.
- “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551,” (2551, 5, กุมภาพันธ์).
- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 27 ก. หน้า 96.
- ภูมิพลอดุลยเดช มหิตล. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2552). ความสำคัญของความคิด.
พระบรมราโชวาท. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2552
จาก <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=morakotsin&month=11-2008&date=27&group=2&gblog=2>
- มารินทร์ ช้างแก้วมณี. (2547). บทบาทของผู้ใหญ่บ้าน ตามสภาพจริงในท้องถิ่น ศึกษากรณีตำบลแห่ง
หนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ยศพล อินทฤทธิ์. (2545). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ควรจะเป็นในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2552). การแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2552 จาก http://onknow.blogspot.com/2009/05/blog-post_5160.html
- วิรัตน์ ไชยสิทธิ์. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายอื่นที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณีกำนันและผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิถาวรณ พัทธพันธ์ชัยกร. (2547). การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิเชียร ก่อกิจกุล. (2547). บทบาททางด้านกรปกครองของผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สารานุกรมวิกิพีเดีย. (2552). ระดับของการคิด. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2552 จาก <http://gotoknow.org/blog/iammean/237841>
- สิงห์ คลองหลอด. (2543). การปรับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2552 จาก <http://isc.ru.ac.th/data/PS0000910.doc>
- สุธีร์ บรรีรักษ์. (2544). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุมนันtha อ่อนรัมย์. (2548). ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการให้บริการของรถไฟฟ้ามหานคร. ปัญหาพิเศษ ร.ป.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภา สกุดเงิน. (2545). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภากร นาคแท้. (2548). ความคิดเห็นของปลัดอำเภอในจังหวัดอุดรธานีต่อบทบาทที่เหมาะสม
ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรเชษฐ์ วงษ์มี. (2544). บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจ
ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2551). สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อดีต ปัจจุบัน และอนาคต.

ค้นเมื่อ 24 มกราคม 2552 จาก <http://www.dopa.go.th/dopanew/doc/iadttopic1.doc>

ฮากร สุธาบัณฑิตพงศ์. (2547). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด
ในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
BuriRam Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณชาคร กัญจนวัตตะ

ด้วย นายอุทัย ทองทับพันซ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน ทะเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จิวะ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. ผดุงชาติ ยังดี

ด้วย นายอุทัย ทองทัฬหพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ ประชัน ตะเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร. งาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียา ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ จิวัดนา

ด้วย นายอุทัย ทองทับพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร.งพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๕๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๕๔๖๐ ๑๖๑๖ คို့ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๕๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายอำเภอนางรอง

ด้วย นายอุทัย ทองทับพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์ เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน คະເນັນ เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายอุทัย ทองทับพันธ์ ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร.จ.พ.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตระงับทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ด้วย นายอุทัย ทองทับพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์ เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจักษ์ กะเนวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายอุทัย ทองทับพันธ์ ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๑๒ ๑๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละยองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศร ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายอำเภอขำนิ

ด้วย นายอุทัย ทองทับพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์ เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายอุทัย ทองทับพันธ์ ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙๒๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๓๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายอำเภอละหานทราย

ด้วย นายอุทัย ทองทับพันซ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและภาคินิพนธ์เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครอง ในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน คณะวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคินิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร. สุทธิ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิชัย ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย
จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 4 ด้าน รวม 36 ข้อ
ตอนที่ 3 เป็นข้อความปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม
3. ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงาน และสถานภาพของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอสะพานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
4. ขอความกรุณาท่านได้ตอบคำถามให้ครบถ้วนทุกข้อที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านมากที่สุด และขอขอบพระคุณในการให้ความอนุเคราะห์ตอบคำถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี

นายอุทัย ทองทับพันซ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย
จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงตามความเป็นจริง
- เพศ ชาย หญิง
 - อายุ 25 - 35 ปี 36 - 45 ปี 46 - 55 ปี 56 ปีขึ้นไป
 - ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
 - ประเภทการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
 - ประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายปกครอง (นับรวมทุกตำแหน่ง) น้อยกว่า 1 ปี 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานฝ่ายปกครองต่อการดำเนินงานปกครองในเขตพื้นที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 4 ด้าน รวม 36 ข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติงานปกครองของท่านที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อละ 1 ช่องเท่านั้น

- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานปกครอง	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
	ด้านบริหารการปกครอง					
1	การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกประเภท.....
2	การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการขอมิและใช้อาวุธปืน.....
3	การให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการขออนุญาตเล่นการพนัน..
4	การจับกุมผู้เล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย.....
5	การควบคุมและตรวจสอบการเรียไรในหมู่บ้าน.....
6	การออกตรวจสถานบริการ ร้านเกมส์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ.....
7	การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน.....
8	การตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในหมู่บ้าน.....
9	การควบคุม ดูแลวัยรุ่นแข่งรถจักรยานยนต์.....
	ด้านความมั่นคง					
10	การตรวจสอบติดตามบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาพักในหมู่บ้าน..

ข้อที่	การดำเนินงานปกครอง	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
11	การสอดส่องดูแลไม่ให้ประชาชนซื้อขายยาเสพติดและ เสพยาเสพติด.....
12	การร่วมจับกุมผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติด.....
13	การติดตามผู้ติดยาเสพติดเพื่อนำตัวไปบำบัดรักษา.....
14	การดูแลรักษาพยาบาลกรณีอุบัติเหตุ.....
15	การรายงานเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน.....
16	การจัดเวรยามรักษาความสงบในหมู่บ้าน.....
17	การนำหลักวิชาการหมู่บ้าน อพป. มาใช้ในหมู่บ้าน.....
18	การดูแลรักษาความสงบในงานประเพณี งานมหรสพใน หมู่บ้าน.....
ด้านทะเบียนและบัตร						
19	การปรับปรุงข้อมูลสำมะโนประชากรให้ทันสมัย.....
20	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีบัตรประจำตัวประชาชน...
21	การให้ข้อมูลของบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card
22	การรับรองผู้ขอมีบัตรประจำตัวประชาชน.....
23	การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่.....
24	การให้คำแนะนำเรื่องการทำพินัยกรรม.....
25	การให้คำแนะนำเรื่องจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม.....
26	การให้คำแนะนำเรื่องจดทะเบียนสมรส.....
27	การให้คำแนะนำเรื่องจดทะเบียนรับรองบุตร.....
ด้านอำนวยความสะดวก						
28	การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในหมู่บ้าน.....
29	สามารถยุติข้อพิพาทได้ในระดับหมู่บ้าน.....
30	การจัดความขัดแย้งของประชาชน.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
VAR00001	121.5000	999.7069	.6095	.9689
VAR00002	122.3000	999.0448	.4609	.9695
VAR00003	122.4000	986.8000	.5684	.9691
VAR00004	122.3667	964.6540	.8180	.9678
VAR00005	122.3000	992.9069	.4841	.9695
VAR00006	122.4333	991.7713	.5146	.9693
VAR00007	121.4000	983.6276	.6353	.9687
VAR00008	121.8667	975.9816	.6698	.9686
VAR00009	122.1333	967.6368	.7438	.9682
VAR00010	121.8000	973.4069	.6980	.9684
VAR00011	121.3000	965.7345	.8530	.9677
VAR00012	122.2333	971.3575	.7626	.9681
VAR00013	122.0667	961.0299	.7359	.9683
VAR00014	121.5333	964.0506	.8351	.9677
VAR00015	121.5333	957.8437	.8322	.9677
VAR00016	121.3333	976.4368	.7244	.9683
VAR00017	121.4667	983.5678	.6420	.9687
VAR00018	121.1667	968.4195	.8008	.9679
VAR00019	121.4000	979.3517	.7636	.9682
VAR00020	121.2000	973.6828	.7579	.9682
VAR0002	121.3667	967.2747	.8019	.9679
VAR00022	121.1667	976.4885	.6990	.9684

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
VAR00023	121.2667	973.6506	.7583	.9682
VAR00024	122.3333	1018.2299	.2564	.9702
VAR00025	122.5000	1020.5345	.1814	.9707
VAR00026	121.6333	977.6195	.7051	.9684
VAR00027	122.0333	1008.5161	.3490	.9700
VAR00028	121.5333	967.2920	.7645	.9681
VAR00029	121.3333	977.6092	.7624	.9682
VAR00030	121.5667	981.7713	.6147	.9689
VAR00031	121.8667	987.4989	.5550	.9692
VAR00032	121.8333	976.1437	.7084	.9684
VAR00033	121.8667	967.1540	.8247	.9678
VAR00034	121.9000	984.6448	.6048	.9689
VAR00035	121.5667	973.2885	.8449	.9678
VAR00036	121.6667	971.6782	.8379	.9678

N of cases = 30.0 N of Item = 36

Alpha = .9694

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ

นายอุทัย ทองทับพันธ์

วันเดือนปีเกิด

1 พฤษภาคม 2520

สถานที่เกิด

17 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองปล่อง อำเภอชานี จังหวัดบุรีรัมย์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

257 หมู่ที่ 8 ที่ว่าการอำเภอละหานทราย

ถนนละหานทราย-บ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง)

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ที่ทำการปกครองอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ศศ.บ.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2552 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
BuriRam Rajabhat University